

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hviſs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

IV. De Christo Passo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

hoc Christi imaginem in diuersorio nati ex Virgine; quem & bos & asinus circumstarent; virumque sculptum ad pedes nixum puelli, junctis manibus, tali cum epigrapha: *Credo in Iesum, inter animalia, ex Virgine nasciturum.*

8. Romulus, teste S. Antonino par. 1. tit. 4. c. 6. sect. 11. 20. perfecto suo Romæ palatio, dixisse lætus fertur: *Domus hæc nostra non corruet, nisi Virgo pepererit.* Quod quia fieri non posse credebat, perennitatem operis ipse sibi pollicebatur. At nato nocte Seruatore, de repente corruit: cuius rudera se vidisse Pet. Damianus affirmat, epist. 4. c. 12.

Quæ, aliaque talia Marianos, inter barbaras gentes, luculentè testantur honores: quos Christiani, sed hæretici, coque istis peruersitate deteriores, adeò proterunt, despuunt, ac profanè contemnerant. Porro de Christo Passò qualia Hæretici?

IV. DE CHRISTO PASSO.

QVÆSTIO XL.

*Quàm honori sit Luthero-Caluinistis
Christus Passus & Crucifixus?*

LUTHERANI præsertim Vbiquitarii, apud Illust. Bellarm. l. 3. de Christo, c. 8. & 12. ita sentiunt, & dogmatizant. *Christus non est passus in regione Iudæorum tantum; sed Vbique: Non est mortuus; non sepultus: Nec enim Vel anima eius separari a corpore; (quod mors requirit) vel corpus sine anima potuit in terra consisti; (quod petit sepultura) cum Vbique simul fuerint.* Item: *Christi Corpus in triduo mortis Verbo non fuit unitum hystati.* Hæc duo corollaria, ait Cnoglerus, Divæ Bergensis sunt: vel, ut sturmius eam vocat, Danæ Lethicæ illius mammosæ, illius latrocinatricis; Vbiquitarii inquam Luthericæ; quæ Realis cõmunicatiõis idiomatum Divinitatis, in Humanam naturam factæ, se proficitur assertricem.

CALVINISTÆ quid? BEZA in Colloq. Mompelgat. *Christi Crucifixi imaginem ex animo faciemur detestari.*

AVTOR. Prò! odij quæ tanti causa, & irarum?

Pet. Viretus ibid. in Colloq. Momp. pag. 406. ita scribit: *Quia Per vaccam magis, quam per imaginem, Crucifixus illo Christi representatur.*

AVTOR. Dicta mittam, & maledicta istis infandiora: facta his immaniora constant: nec longius huc, altiusve repetenda: cum, prò dolor, domestica suppetant ætati nostræ.

I. Sub annum M. D. XCIV. iussu aucterrè permisso Heidelbergensis Regiminis, hominum audaciæ & impietate sacrilegâ, armorum globus noctuagnis, per dimidiatam cis Rhenum Spirenli Episcopatus ditionem dispersus, intravenius spatium noctis, omnes per agrum, pervetusto more Christiano, pone vias publicas erectos Crucifixos, cipposque sacros, saxeos comminuit, ligneosque deiecit, dissipavit. Non paucas paucos post dieb. strages nefarias ipse dolens gomenisque conspexi. Ecce, inquam innovatam ab Palatinis tunc Iconomachia Copronymianam, ac Leoninam.

Verùm & euentum nunc accipe. Quicunque fabri seu lignarii, seu murarii, quique opifices, aut quoquo ritulo tribules, illud in facinus operam suam collocarunt; primùm ceteri locorum Cõtribules eos honestorum integræ famæ virorum tribub. exclusos, pro infamibus habuerunt: quicquid Magistratus obriteretur contra. Fugerunt quoque eorum consortia ciues & vicini juxta plebsque abstentioque mensis & commercis esse voluerunt.

Nec

Nec diuina eam vindicta vindicta humana ac ciuilem refutauit; quin confite-
mauit magis. Obferuatam enim me-
moratur; plerofque illos infelicē mor-
tem fortitos oppetijffe; hunc repentinā
extinctum corruiffe; illum ceruices pre-
cipitio fregiffe; duello periiffe alium; i-
ftum undis hauftum; alium alio fœdæ
necis mortifue dedecore ex humanis
diffigiffe.

II. Memorabile pariter ac horribile
eft, quod pene sub oculis noftris, in Epi-
fcopatu Spirenfis contigiffe, ex viris certis
certiffimum, atque publicâ Notariatûs
autoritate confignatum, accepimus.

Anno M, DC. XXI. cùm Palatinus
equitatus per Spirenfem Epifcopatum
prædabundus vagaretur; quædã Ober-
traudiana turma Caluiniftica furia ad
S. Ruperti montem excurfione facta R.
D. Decanum, loci parochum, quæfuit
vel ad pendendum litrum, aut redimen-
dam depopulationem. Quo minimè
domi reperto, penuriam tamen repe-
rerunt. Poftquam illius fe Cereris Bac-
chique veteris oppleffent; dum vertunt
viam, proximū vico Crucifixum è saxo
celebrem opere vetufto ac vifendo, di-
rutum, comminutum profanatumque
dederunt. Præclaros milites ab ftrage
tali!

Tendūt per Deidefheim, vbi cœmi-
terium præteruecti, & Crucifixum præ-
altum confpicati habent derifui: inter
ceteros quidam Ioannes Gefgen, cuius
Wachenheimenfis, exclamat: *Videte,*
quemadmodum pendet: at iftibi nudus ille fca-
rificatorius feruus, feu balneator! Et Te-
tractabimus, ficut modo focum tuum ad Ru-
perti. Expecta paulisper ad quindenam cer-

tus adero tibi. Vixdum ore blafphemo
vox miffa exciderat. cū ecce in folentior
equus fubfultans galerum capiti felforis
excudit. Ille dexteram verfus dum feſe
inflectit, recepturus ex humo pileum,
caballus idem in latus quadrupedali fal-
tu vehementi caput heri aduerfū in mu-
rum domus Georgij Wagneri tam vali-
dè illidit, vt muro cerebrum cum parte
capillitij cruore tabidi in hærefceret. Ne-
que, quod mirabile, ablui, diu abradie
valebat.

Commilitones cohortis captū men-
te, intellectu fenſuque, omni deſtitutum,
ſolam animam ægrè trahentem, equo
tranſuerſum imponunt, domumque re-
uectum vxori liberifque reddunt ſemia-
nimem: Vbi quaternas intra horas, nul-
lo ſigno viſûs, auditûs, rationis, nominif-
ue Chriftiani dato, animam infelicem
exhalauit.

III. Anno exeunte M. DC. XX.
quando Fridericus in Boëmiæ regno ty-
rannidem inuaſit, ſimul in Principe Ec-
cleſia Prægæ, cum Caluinifmi flabello
ſuo Scultero, iconomachiam ſacrilegè
exercuit. Hic quanta cum impietate
præcipuum ſpectatiſſimumque templi
Crucifixum deturbari, trahi, temerari,
conſecelerarique curarit; per urbem, or-
bemque juxtâ Chriftianum increbuit v-
niuerſum. Illam in ponte propositam
Chrifti in cruce pendens imaginem
euertiffet armatum fariis ſatellitium;
nî ciuū armati or manus ſeſe obieciſſet.
Neque niſi annauit impunè cælus. Nam
anni inſecuti eodem die annuo, juſto
Dei vindicis iudicio, memorabilis ac mi-
rabilis apud Prægam data Cæſari Victo-
ria ſacrilegium vindicauit, regnoque ty-
rannum exiit, ac profugant. Qui-

Quibus est paucis ac neophitis liquet, facta dictis Calvinistarum respondere; & eos utraque iuratos Crucis & Christi crucifixi inimicos testari.

I V. Atque ista sui ipsos docuere Magistri vel Heidelbergenses; ceteros taceo. Si enim quæras: *An imago Christi sit toleranda?*

DAVID PAREVS, anima Heidelbergi Caluinismi, Comment. in Rom. 1. respondet: *Mutant gloriam Dei, & idololatra sunt. Non noli Gentiles, qui vel homines, boves, &c. fortunam, vel harum rerum imagines pro Deo colunt: Sed etiam inter Christianos, Omnes Illi, qui imaginem Christi Crucifixi in templis ad Representandum Christum, & ad docendum rudiores de Christo, tuentur. Blasphemius Beza in Colloq. Mompelg. Fateor, Me ex animo Crucifixi imaginem detestari. Vide in mea Genealog. par. 1. quæst. 24. argumenta talium.*

AUTOR. I. Toleranda est Imago Christi, quatenus Christum representat.

I. Quia, Exod. 25. *Dixit Domino ad Moysen, prius: Non facies tibi sculptile: Et deinde tamen etiam, Facies duos Cherubin aureos, & productiles, ex utraque parte Oraculi. Cherub unus sit in latere uno, et aliter in altero; Hi stabant in Tabernaculo, super Arcam foederis; & passis Arcam tegebant alis. Num par, deteriorem hinc conditionem Christi, quam Angelorum centeri?*

2. Num. 21. *Fac serpentem aneum, & pone eum pro signo; qui percussus aspexerit eum, viuet. Num par, esse Christianos Rei figurata iniquiores, quam Figurata fuerunt obseruantiores Iudæi? Atque hoc hi nil obstante primo Decalogi; Nos verò etiam tantum non penè iubete Christo, Ioan. 3. SICUT Moyses exal-*

tavit Serpentem in deserto: ITA exaltari. portet Filium hominis; primum in Persona ad Redemtionem semel: deinde in Imagine ad Commemorationem.

4. Iuste autem Rex Ezechias, 4. Reg. 18. *Serpentem confregit eundem; sicut aureum vitulū Moyses zelo pari: Quia cessante fine serpentis erecti bono; versoque; deinde in malum idololatriæ; debuit ille aboleri. At quo fine Christus semel crucifixus stetit; eodem nobis representando, rectè ubique; statuitur Imago Crucifixi. Cui statua dicimus: Hanc ego non statua; sed QUEM designat, A DORO. Idque sanctè, sic docetur.*

II. Imago Christi Honoranda est. Statua namque Cherubinæ, ut pars præcipua Oraculi, rectè honorabatur à Iudæis cum Arca. Nam 1. Ponebantur in Sancto Sanctorum, loco honoratissimo, Hebr. 9. 2. David, 2. Reg. 6. arcam mirificè honorauit: Oza tactū eius improuisum morte luente, 3. Reg. 6. 3. Philisthæi, 1. Reg. 6. captiuam detinentes, morbo flagellabantur. Bethsaminæ aspectum audaciorem morte expendebant.

Quocirca, Psal. 98. *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorare scabellum pedum eius; quoniam sanctum est, id est, ad literam, Cherubinos, super quorum alas, seu solium Majestatis suæ, Deus sedes responsa dabat Pontifici, cum consulenti: At solium Christi Crux fuit, & est. Nos igitur gloriari oportet in Cruce D. N. Iesu Christi.*

III. Causa venerationis est. 1. Quia Imago Christi est: Rectè S. Ambr. serm. 10. in Psal. 118. *Qui imaginem coronat Imperatoris, utique illum honorat, cuius imaginem*

gnam coronauit; Et qui statuum contempsit Imperatoris, Imperatori visque videtur se esse iniuriam. Quanto magis Christos? Quia Beneficia Christi nobis representat; excitatque nos ad debitam gratitudinem. Quae eadem ex causa colimus S. Biblia, festa Paschatis, Penteco, Natiuitatis &c. Plura infra *quest. 82. & sup. quest. 34.* An persona Christi sit adoranda?

QUESTIO XLI.

An Christus verè sit Corpore passus:
& verane sit historia Passionis?

LUTHERANI quidem veram negare coguntur, ex quo, quod comminiscuntur, Christum non verè Hominem verum natum fuisse: De quo vide supra *q. 25.*
1. **LUTHERVS** enim ibidem ita: Oportet dicere, Hac Caro, hic Sanguis Christi condidit caelum & terram. Quippe Christi Humanitas Caro non est, sed nudus & maris spiritus. Quia quod ex spiritu Natum est, spiritus est.

2. **BRENTIO** ibidem: Ex Maria Christus non nisi accidentalem formam sumit &c.

AUTOR. LAT iste est Euthychianismus.

CALVINISTÆ pariter ex suismet ipsorum placitis, supra *quest. 35.* constringuntur ab negare verè & proprie factam esse Dominicam Incarnationem.

AUTOR. ET verò istud ab eis asserti planè necessarium accidit. Nam quemadmodum ab illis fingitur Christus Homo factus; sic & talis quoque passus fuit: Ideoque rursus, sicut iisdem intelligitur Euangelium Incarnationis; sic & illud passionis quoque accipi necesse est.

Atqui vox vnà omnium Calvinistarum est in suo Codice, dicto **ORTHO-DOXVS CONSENSVS**, pag. 118. & 123. *Christus VERÈ Incarnatus Nunquam est; sed TROPICE tantum & Figuratè. Necessariò in illo Ioannis, 1. Verbum Caro*

factum est; ad Tropum est confugiendum.

Ex hisce quidem **FAMILIANI** Angliæ necessariò inferunt, & euidenter euincunt istud: *Nuga videntur, qua de Christo passo & crucifixo in Euangelicis historiis narrantur. Item: Historia videntur ab hominibus inuenta & fabula.* De Adamitis istis, seu Familianis, siue de Domino amoris; (verè Nicolaitis ac Gnosticis) nos supra *quest. 31.* Innocentiam isti arrogabant sibi primogeniam, vitamque protoplastis similem Adæ ac Euae affectabant te ducere, domi nudos inuicem conuertendo, veneremque miscendo promiscuam.

Istorum in Anglia primarii sunt articuli tres. 1. *Christum non esse Saluatorem mundi; Sed merum hominem.*

AUTOR. AT idem docent Gentilistæ, apud Greg. de Valent. *Tom. 1. dist. 2. quest.* Et **Luthero-caluinistæ** supra *quest. 31.*

2. *Dogma. Hominem peccatorem, à Deo alienatum, eius gratia restitui, solà ipsius misericordiâ, Absque Mediò Passionis Christi.*

3. *De Passionibus, quæ in Euangelio narrantur, esse fabulas & nugas. &c.* Lege Stoum in Elizabetha.

AUTOR. AT 1. Præfatio libri contra **FAMILIAM AMORIS** acerbè cõqueritur multos Anglicanos Ministros, jam rejectos imbibisse articulos. Quin ipsam Regiæ aulam hac infectam tabe languere.

2. Neque Anglicanos solum; sed cõsule Theod. Bezam *lib. de hereticis à ciuili Magistratu puniendis*; ac reperies, cum Familianis ferè consentire & consciscere **CALVINISTAS ACADEMICOS**; quorum facilè princeps est Castallio.

LIBERTINI quoque ab iisdem proximè absunt; certe parum dissentiunt. Nam, te-

1. &c.

ste Caluino in Instru& aduersus Libertinos: *Hi totam Christi passi, mortui, Crucifixi historiam Tropicè explicans: vt nil sit aliud, Esse mortuum Christum, quam peccati in nobis mortem significasse: Crucifixum esse aliud nil, quàm veteris hominis representasse crucifixionem.* Commemoratur ibidem inter cætera; Valentinus in B lgio à Papistis Libertinorum aliquos extremo supplicio affectos, quod negarent, in cruce mortem Dominum obijisse.

AUTOR. 1. At verò equibus edocti Magistris ita Libertini philosophabantur? Luthero, inquam, & Caluino, ceu suprâ liquet. Enimuerò si Lutheranis nonnullis fas, præsertim Vbiquitariis, Domini in cælos ascensionem Figurâ interpretari: Si Caluinistis licet metaphoricè exponere Christi ad inferos descensum; cum in eadē historiâ (vt benè Iosias Simlerus in vita Bullingeri aduertit) describatur Passio: quid obstat, quò minus & ipsam illam Libertini Tropicè accipere possint? Verùm apage cum Tropistis his.

2. Necessitas, Veritasque passionis Dominicæ, item & Incarnationis veræ; tum cordatè creditur; tum luculente docetur. Nam qui, qualis natus; is talis & passus est: Atqui Verus Homo natus est cum verò corpore. Vnde S. Aug. lib. 83. qq. q. 14. tom. 4. *Si phantasma fuit Corpus Christi; fefellit Christus: & si fallit, Veritas non est.* Et sic omnia ab Euangelistis enarrata Christus fictè peregrisset: sicut Raphaël Angelus apud Tobiam.

Atqui hunc in errorem cum aliquando versi essent Discipuli, Luc. vlt. *putantes se spiritum videre;* Dominus eos ad experientiam sumendam inuitauit: *Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa*

non habet, sicut me videtis habere. Cui autem conueniens fuerit, non personam sed naturam hominis; non Hominem sed Naturam humanam seu Humanitatem ab Christo assumi, repetere ex S. Tho. 3. quest. 4.

Quocirca perinde fuit necessarium pati Christum verè eodem in Corpore vero, quicum natus erat: Idque, ait S. Tho. 3. q. 46. a. 1. non vlla necessitate coactionis naturalis; Non definitionis diuinæ, vt patererur; Non ipsius Christi; quippe voluntariè passi: sed ob necessitatem triplicem aliam: 1. Necessitatem naturalem; qui aliter liberari nequibatur. Ideo Ioan. 3. *Oportet exaltari filium hominis, vt omnis, qui credit in eum, non pereat.* 2. Ob suam meriti: aliter enim mereri gloriam exaltationis non poterit, nisi per humanitatis passionem: Luc. vlt. *Nonne oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam?* 3. Ob impletionem prophetiarum: Luc. vlt. *Necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis & Psalmis de me. Quoniam sic scriptum est, & Sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis.*

Aug. lib. 13. Trin. c. 16. *Hunc modum asserimus diuina congruum Dignitati: Verum ostendimus, non alium possibilem Deo d. fuisse, cuius potestati aequaliter cuncta subiacent.* Ibid. c. 13. *Sanande autem nostra miseria conuenientior modum alius non fuit, quàm per Christi passionem.*

3. Euthychianismum esse sacrum & intestabilem, dicere: Christi carnem non in veram esse carnem veram; sed in apparentem: ac proinde Christum simulasse, se vt hominem nasci, pati, mori. Vide in mea Genealogia quest. 10. Nimirum

rum eodem prædictus reuoluitur Luthero-caluinismus hic. Contra quem Vide Bellarm. lib. 3. de Christo. c. 3. sub finem ferè. Et supra quæst. 35. 34. & in mea Genealog. q. 15.

QVÆSTIO LII.

An Christus in Anima etiam tota sit passus?

TRIA in homine esse distincta voluit Autor naturæ DEVS: Partem vnam animæ superiorem Rationalem; At alteram inferiorem Appetitū sensitivū: Et Corporis Sensus exteriores. Docuimus autem supra quæst. 33. ex D. Tho. 3. quæst. 14. & 15. sic in animæ parte Sensitiua passum fuisse Christum, vt ad Rationalem tamen dolor nil vnquam adspirat: vt pote in beatifica visione irretorto intuitu defixam, atque beatam. Hæc Fides. Perfidia quid hæretica?

I. LUTHERANA quidem expressè, quod scia, nihil: Nisi quod veritatem assumptæ Humanitatis ab negate sit visa; vt quæst. 41. reddidimus. Ex quo euidenter consequitur: 1. Christus (iuxta Luthero-caluinistas) putatitium Corpus humanum assumpsit; Ergo & Animam similiter non veram. Nam assignari nequit ratio sufficiens, cur ad Corpus non verum verè adscisceret Animam. 2. Humanitatem totam assumptam; iuxta eosdem, non veram: patet ex ipsis supra; ergo nec alteram quoque partem compositi veram, sc. Animam. Iam porò: Sicut neutram partium assumptam esse Veram fingitur, ita & in neutra verè passum fuisse dici oportet; at in Corpore nec verò, nec verè passum esse IESVS volunt Luthero-caluinistæ: ergo pariter nec in Anima quicquam passum esse passionis dicendus est ab ipsis: Esseque debet ipsis istius Articuli Symbolici: Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus: istius sensus: Visus est pati, crucifigi, mori, sepeliri.

II. Rursus è contrà: 1. Animam Christi totam verè passam sentire videntur. Quia dicunt, Animam descendere ad inferos, esse pro us emori, interire, & extinguì totam: ergo & totam potuisse Pati, cogentur asserere. 2. Asserunt, vt supra quæst. 16. ipsam Christi Diuinitatem fuisse passibilem atque mortalem, verèque passam ac mortuam: Quanto magis Animam

cum corpore passam extinctamque confiteri debent? Id quod vtrumque autis auisire, animusque refugit cogitare. Sic de Luthero-caluinistis ratiocinor.

DE CALVINISTIS vnus ad instar sit omnium CALVINVS, Institut. lib. 2. c. 16. §. 10. Non tantum corpore mortem Christum pertulit: Nec enim erat actum quicquam, si corpore à tantum morte defunctus fuisset: maius aliquid et excellentius in pretium redemptionis datum oportuit.

Ecquid illud tandem? Idem Harmonia in Matth. c. 27. ANIMAM quoque oportuit rem ad Dei tribunal sisti. At quem in finem & euentum? Idem Inst. lib. 2. cap. 16. & 10. Diuina ultionis sinceritatem sentire debuit; cum inferorum copiis, & aterna Mortis horrore, quasi confertis manibus luctari; & sic scelus nostrum suppliciumque dependere. Ibid. §. 12. Hoc nisi ita sit; pudenda mollities Christi fuisset; & magis meticulosus exiitisset, quam plerique gregarij homines. Quid clarius?

DAVID PAREVS, postremus Caluino-Heidelbergensis Papa, in Explic. Catech. q. 37. Præcipua pars dolorum fuerunt Cruciatu Anima, in qua sensit iram Dei. Verum, Passus est extremos cruciatu Anima & corporis. 1. Carentiam, seu priuationem Summæ Felicitatis, lætitiæ, & Omnium Bonorum, quibus frui debuit. &c. 7. Grauisimos Anima cruciatu. Subiicit: Martyres alios fuisse fortiores: quia non senserunt Deum percutientem & iratum; sed reconciliatum; nec, sicut Christus, horrores mortis & INFERNI experti sunt. Hinc majori constantia, & animi presentia fuit Laurentius, quam Christus in suo lyro. Infra Christus corpore & Anima sensit TOTALIEM Dei iram.

GVILIEL. PERKINSVS Theologus Anglus in explic. Symboli, voce Mortuus sic verbotum. Christi mors maledicta fuit, & propterea appellata mors crucis; ac comprehendit in se primam & secundam mortem. Prima est, separatio corporis & animæ ab inuicem: secunda, est separatio corporis & Animæ à Deo. Vtraque fuit in Christo, cum vnà cum morte sen-

tiret etiam in anima sua iram Dei, quã digni erant homines propter peccatum. Hac ad illos eum commovebat eiulatus; Desumi, quare me dereliquisti? Mox distinguit: Alios velle quoddam mortem Christus subierit primam solum: Alios quoque secundam: At hos minimum, illos minimum dicere: se tenere medium; sc. passum horrores extremos secundæ mortis; non tamen separationem à Deo.

COMMVNIS omnium CALVINISTARVM tenet, Christum Anima tota passum esse damnatorum horrores tartareos. Infrã q. 64. 51. 52. &c. 63. & Scharpius in Cursu theologico dist. 21. Genevæ impresso.

AVTOR. An verò potuit quicquam dici in Christi mortem blasphemum magis? Aitalicubi & confingit Antipapista Calvinus: lib. de necess. reform. Ecclesiæ: *Obrutum fuit Redemptionis beneficium in Papatu, & incognitum*: Sanè, inquam, omninò verum est hoc; sed quodam in sensu. Fateor, nesciuit (atque vtinam nesciret etiamnum!) ante Calvinum mundus hosce tales Calvinianos Animæ Christi cruciatus, quibus solis simus redempti.

2. Verùm, vos ego appello. Caluini affeclas: tenetis mordicus & peruiacaciter vestrum illud Axioma: *Nihil in partem Fidei acceptandum est, nisi in Verbo Scripto fuerit expressè literis consignatum*: dicite agite; eccubi vsquam in sacra pagina vel apex inuenitur, de istiusmodi Animæ Dominicæ diseruiatu, aliter, quam nos suprà docuimus in q. 33?

2. Deinde, prædicant ac scribunt S. Apostoli, vt. 1. Pet. 1. *Redempti estis & liberati per Sanguinem quasi immaculati Agni: Apoc. 1. Lauit nos à peccatis nostris in Sanguine suo. Et ipsi nos, Apoc. 22. Lauamus stolas & vestimenta nostra Sanguine ipsius. Et ea nunc quidem etiam,*

Apoc. 7. *Dealbaumus in Sanguine Agni. Hocque amplius; Satanam, Apoc. 12. Vicimus in Sanguine Agni. Quocirca etiam, Col. 1. Christus nos Deo Patri reconciliavit in Corpore Carnis per mortem. In quibus, aliisque talibus nec ypo de morte vel Animæ vel Diuinitatis Dominicæ insinuat.*

3. Huc accedit; Euangelistas per schiographos meras scribere, memorare, testari corporales illusiones, conpurationes, collaphisationes, mutationes vestimentorum, flagella, spinas, claudes, fel, & acetum: &c. Animæ verò cruciatus illos, quos fingitis, sine quibus nihil adu fuisset, nusquam; nec in marginibus quidem etiam vestræ editionis Bibliorum.

4. Quid multa? Prædixit Christus, quæ erat perpeffurus, Luc. 18. *Eccc, inquit, ascendimus Ierosolymam, & traditur Filius Hominis gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint eum, occident eum: Ibi vestri Animæ Dominicæ cruciatus, ista damnanti & perditæ hominis supplicia, vbi huc sunt? Nusquam comparent; nisi eis, quibus oculi sunt Calviniani. Consule D. Tho. 3 q. 46. a. 7. 8.*

QVÆSTIO XLIII.

An Christi quoque Diuinitas passa fuerit?

LUTHERANI suprà quæst. 16. talia: *Christum passum & mortuum esse secundum non humanam naturam, sed Diuinam quoque naturam. Pertinet enim Mari & re & nomine ad Diuinitatem. Et si sola Humana natura Christi sit passæ, Christus ille vitæ, nec magni preij Saluator est; Quin ipse igit Saluator alio. Idem Lutherus To. 2. Witt. fol. 188. & in Colloq. mensal. fol. 97. 98. 99. Non credo quod Omnipotens Diuinitas sit immorta. Idem tom. 2. fol. 18. Et Musculus.*

2. His adde Pandolam Bergensem, Concord. & Formulam, in repetitione art. 9. *Simpli. iter. creatum, To-*

eam Personam, DEVM & Homine, post sepulturam, ad inferos descendisse. Per Totam Personam vero duas Naturas intelligere se affirmat dicens, 3. *Christus non in cruce tantum secundum VTRAMQUE NATURAM; sed post mortem exanslatam, etiam in TOTA PERSONA, hoc est ait LUTHERVS in Psal. 16. tom. 2. Ienensi, anni 1517. pag. 171. Secundum Vtramque Naturam, dolores in inferno, damnatorum loco, vix sustinuit. &c.* 3. Similia Schmidelinus in concione habita Augustæ, & impressa Tübingæ anno 1559. Item Æpinus in Psal. 16. Verba eorum recitat Iurgievicius Canon. Vilenæ. in libro Nulles & Nemo, fol. 20.

II. DE CALVINISTIS nimio plus supra q. 16. Addere plura horret animus. Communem tamen omnium opinionem proponit Scharpius in Cursu Theolog. Genevensi dist. 11. *Materia in qua passus fuit Persona Mediatoris, licet enim passio proprie sit humana natura; tamen ad λόγος pertinet. Tum quia humanam naturam sustinebat: Tum quia natura humana persona eadem cum λόγος est.*

III. AVTOR. Refutare tales quid attinet. Factum id supra est, cum ibidem; tum & alibi deinceps. Hic solum istud adiecerim pro auctario, ex *Bzouio nostro annalium anno 260. §. 12. ex Tertull. de prescript. c. ult. Et adversus Praxeam cap. 1. & Epiphano heresi 57. SABELLIUM* Ptolomaide in Pentapoli hæresim *PRAXEÆ & NOËTI* Patropassianorum propagasse, Trinitatem negantium & Personarum distinctionem, eaque nomina solum ad diuersos effectus Diuinitatis significandos composita esse.

Vnde in consequentiam ab eis trahebatur, vt sicut Filius, ita Pater & Spiritus Sanctus ab illis æque dicerentur incarnati & passi. Idem Noëus Ephesius, contemtor Scripturarum, ex seipso commentus est primus; seque Moysem esse iactabat, fratrem Aaronis. Eius hæresim consopitam postea resuscitauit Sabellius. Quocirca Luthero-caluitinus prædictus, est rediuius Noërianismus, & Sabelianismus Patropassianorum, si-

ue Theopaschitarum. Horum hæresios occasionem paulò repetemus alius.

Terræmotus, anno 446. incomparabilis, qualem nullæ meminerunt historia, Orientem, præsertim Constantinopolim, per sex ipsos menses continuus ita concussit, vt in ea sola LVII. turres corruerint, & incolæ cum Patriarcha Proclo, & Imperatore Theodosio, vrbe deserta, in campis habitarent. Hic cum assiduis precibus, litanis ac ieiuniis Deo supplicarent; è turba raptum puerum ferri sublimen ex oculis; & mox sensim referri omnes conspicabantur. Redditus is hominibus, Angelos concinuisse *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & Immortalis miserere nobis*; idque se audisse testabatur. Huius inde Trishagij religio sacra solennisque increbuit per Ecclesiã: vt quod effectus ipse præbarit; tanto protinus terræ motu remittente.

Cum autem vsus canendi Trishagij latè per Ecclesiã manasset, Petrus Gnafæus anno 483. impio illud additamento deprauare ausus adiecit ei; *Qui passus es pro nobis*. Hinc renata serpsit Theopaschitarum hæresis primùm; dein & percrassata vagabatur: dum magnas daret tragoedias, Præsertim anno 519. quando Eutychni Scythiæ monachi Imperatorem peruerterant, ipsumque, sed nequicquam Papam tentabant: vt vniuersalem facerent hæresim hanc: *Unum de Trinitate passum*.

Cui Ferrandus, Carthagine Diaconus, istis restitit rationibus assignatis: 1. *Ne quadam separatione intercedente, alia esset Trinitas; & Alius, qui vnus esset de Trinitate passus.* 2. *Ne diuina Substantia fieri passibilis videatur.* 3. *Ne dicentibus;*

1. 3. Vnus

Vnus de Trinitate passus, inquisitor acerrimus dicat: *Quis Vnus?* Et respondentibus, *Filius*, dicat iterum: *Ergo si vnus est Filius de Trinitate, vel, Vnus est Trinitatis; filiorum est Trinitas, aut, Trinitatis est Filius.* Respondentibus, *Deus*, dicat: *Quo modo est quispiam Vnus Deus de Trinitate; cum non sit Vnus Deus, nisi Trinitas?* 4. Quia in Conc. Chalced. dictum: *Trisagion ita corruptum dicitur esse quasi panis veneno imbutus.*

Sic confutati sunt & confusi Theopatchitæ: contra quos vide *D. Tho. 3. q. 46, art. 12.* Ad quorum gregem scabiosum nostrates quoque Luthero-calvinistæ sunt aggregandi, in priscis illis condemnatissimi. Porrò alia Nouatorum carcinomata tangamus; sed manu molliore.

QVÆSTIO LIV.

Num qui defectus Anima Dominica in Passione Christi interuenierint?

HVC repete, Lector, superiora Zytimata: vt, 14. An Deus in Christo fuerit Omnipotens? 15. An iustus? 17. Bonus, an peccator? 28. An Christus ignorax fuerit? 30. An ab anima defectuosus? 31. An verè Deus? 32. An in quibusdam culpabiliter defectuosus? *Qui bus rite memori cum animo repetitis, oportune adieceris huc subiecta; planiusque sacrilegam impietatem perspexeris Calvinianam: cum hac enim sola penè, potissimum certè, hac in re & causa Christi passi, negotium nobis intercedit. Serpentinum igitur caput si retexero conditum; hoc ipto mecum censebitis refutatum, atque contritum.*

Ad duo autem potissimum capita Calvinianas de Christo Patiente blasphemias reuocabo: ad Defectus animi, & Peccata Animæ Christi.

DE DEFECTIBVS ANIMI in Christo Patiente. CALVINVS in Ioann. 12. *Christi animi mollitie mortem, quam caelestis ei decreti imposuerat necessitas, refugit.* Idem in Matth. c. 26. v. 39. *Eternum Patris consilium resecudi postulauit: quantum in se fuit, Mediatoris sui in uncto diuinitus munere defungi renuui & detrectauit.*

2. Et in his omnibus non contentus, ad prauas mentis cogitationes in vocem, velique abruptum concepta animi elisit. *Nam Ego, ait ibid. abruptum hoc fuisse votum facere, non querimoniam.* Et infra: *Metu perculsus, & anxietate constrictus fuit, vt necesse fore, propter violentos tentationum fluctus alterius voti quasi vacillare.* *Hæc ratio est, cur mortem deprecatus, mox sibi Frenum inijciat, Patrisque imperio subiciens, votum illud subito elapsuro Castiget a Renocet.* *Non fuit igitur Christi hæc mediata oratio; sed vis & impetus doloris subitam ei vocem extorsit; cui statim addita fuit correctio: Eadem vehementia præsentem caelestis Decreti Memoriam illi abstulit.* *Ibidem: In primo voto apparet placida illa moderatio, quam dixi: quia Mediatoris officio defungi renuui. Ita ille Archilogus de Christo.*

Hanc verò finitam questionem vt lectori probabilem efficiat; ad infinitam ceulst transferendam. Sic igitur CALVINVS idem Instit. lib. 2. c. 8. §. 58. & 59. *Sunt enim vel primi Motus, (vt nihil de dictis factisque dicamus) directè ultimi mandati prauaricationes. Transgressores constituimur Legis, quibus semper incumbit Dei maledictio, simul ac desierium nos aliquod pupugit.* 2. Pet. MARTINVS in Rom. c. 7. Comment. eadem suffragatur alacriter.

3. BVCKERVS in Colloq. Ratisbon. pag. 622. ait: *Mortis iudicio ne leuissimæ quidem cupiditates eximuntur: Aeterna à lege condemnantur.*

namur, seu ad contrarium afficimur; aut eius leuissima cupiditate titillamur.

4. BEZA in 1. Ioan. c. 5. v. 16. suum & ipse calculum adiicit libenter. *Minimi mali qualiscunque cogitatio milles æternam mortem promeretur.* Subsume: Quantum igitur Christi hic peccatum?

5. Postquam verò CALVINUS in *Matth. c. 26. v. 39.* abruprum Christi votum affirmasset; mox ibidem docet, fidelium preces non semper æquabile temperamentum seruire; sed implicitas atque perplexas secum aliquando configere.

AUTOR. Verumenimverò ista, inconsiderata Desideria, ab upta vota, Vacillationes, Alternationes, subita, immediata orationes, doloris impetus. &c. ista inquam, dignitate Christi prorsum indignissima sunt, caduntque in peccatores solos, originali veterno deprauatos de quibus nos *suprà quæst. 33.*

I. Age, nonne Iſa. 51. *passus est, quia voluit?* Qui igitur liberè mortem adiit, liberè mortis horrorem oculis obuersari voluit; Idem liberè quoque ac meditate dixit: *Pater mi, si poss. est, trans. &c.* Hocque dicendo minimè celauit naturalia pathemata Sensitiui Appetitus, sensuumque exteriorum; interim ab ijs immuni stante Ratione, atque beata.

II. Ergo voluntate prius Naturali abhorrebat naturaliter à morte, vt Verus Homo: *si possibile transeat:* At voluntate Deliberata eam libens subbat: *Non sicut ego naturaliter volo, sed sicut tu vis,* & ego tecum iuxta deliberatè. Ita Christus liberè tristabatur, naturaliter quidè horretendo, at deliberatè ad eundo. Sic quemque pium decet; docetque S. August. lib. 10. Confess. c. 23. *Iubis nos, Domine, ea tolerare; non iubes amare. Ne*

mo, quod tolerat, amat: Etsi Tolerare amat. Sic, sic duas inter voluntates illas Domino placuit fluctuare, vt vero homini ac passibili; sic Mediatoris officio defuggi; naturaliter, supercedendo; deliberatè, exequendo.

III. CALVINUS ipse hanc persensit doctrinam nostram, planeque confitetur: *Cum dictum fuerit, rectè compositos fuisse omnes Christi Affectus,* (sic enim ad *Matth. c. 6.* dixerat) *Christus communem nobiscum habuit Sensum; non autem Appetitus in compositos.* Idem in *Matt. c. 26. v. 37.* *Christum mansisse, ait, compositum ad veram temperantia regulam.* Quo igitur modo nunc seips. m. corrigit? Respondet: *Sic affectum suum subigit in obsequium Dei, quasi modum exceperit. Certè in primo voto non apparet placida illa moderatio. &c.* Et tantò grauius Dominum accusat. Nec A postata Iulianus tantum ausus in Christum fuit.

IV. QUÆRO: Si quæ insit Christo inconsideratio; quæ vera isthæc talia? *Cibus meus est, vt faciam voluntatem eius, qui misit me. Ego non veni, vt faciam vol. meã; sed. &c. Ego sum Pastor bonus. B. P. animã suam p. p. o. s. Propterea diligit me Pater, quia ego pono animam meam. Ego, que coram illo placita sunt, facio semper.* Hæc non sunt detrectantis officium Mediatoris.

RESPONDEO, ait Calvinus ibidem. *In eo nihil fuisse vitij, quòd obiecto mortis terrore, simul oblata est caligo, vt aliis omnibus omisissis ad votum illud profiliret.*

AUTOR. AT ad eò nihil hic excusat Dominum, vt etiam infanda duo affingate eidem: *Timeam mortis, & Caliginem.* Nihil improuisum Christo, nouum ac repentinum nihil, præcognita omnia, præter experientialem notitiã.

Quò

Quò detestabilior illa vox Caluini est: Vehementia doctoris presentem celestis decreti memoriam illi abstulit; ut non reputaret in ipso momento se hac lege missum esse humani generis Redemptorem.

V. Pugnantiæ loquitur Calvinus, Deo memoriam ipsi auferente. Nam in Matt. 26. obiectum mortis timorè abstulisse mentem Christo loquitur ac memoriam officij: At in Luc. c. 22. v. 42. acerrimè contendit; Christum intèssimè de metu & horrore diuinæ maledictionis cogitasse, ac deprecatum fuisse.

VI. Desperat causam Calvinus de mique ipse dicens in Matt. c. 26.

Neque hic subtiliter disputare necesse est, An illi obrepere potuerit salutis nostræ obliuio. Quia hoc unum sufficere nobis debet; cum in mortis deprecationem erumperet, de aliis non cogitasse, quæ viam clausissent, scilicet, deprecationi mortis. Ergo obrepit obliuio.

Ideo sibi obiicit ipse, quæsito scilicet, effugio: Si quis excipiat; Primum motum, (quem frenari, antequam longius excurreret, oportuit) non fuisse temperatum, ut decebat. Respondeo, inquit, non posse in hac natura nostra corruptione perspicere affectuum feruorem cum temperie, qualis in Christo fuit. Sed hunc dandum esse honorem Filio Dei; nec eum aestimemus in nobis.

AUTOR. AT tecum ipse pugnas, Caluine. Negas, intelligi Perspicere posse affectuum feruorem cum temperie. Quomodo igitur affirmas, quod non intelligis ipse? Ecquid culpas Christum in eo, quod non perspicis? Quomodo sententiam hanc Euangelistæ exponis; quam perspicere nequis? Cæcus, duxque cæcorum es: ut versus in sententiam reprobum reprobus.

MANET itaque, IESVM I. Nec in consideratum prorupisse votum (sic enim

Sapiens non fuisset.) 2. Nec correctione dignum aliquid dixisse: (sic enim peccasset.) 3. Nec preces non meditatus obtulisse Deo: (sic enim temerarius foret.) 4. Nec vocem vi doloris extorsam profudisse: (sic enim appetitui suo dominari nequiuisset.) 5. Nec placida unquam moderatione caruisse: (sic enim passionibus vitiosis, quæ rationem anteuertunt, obnoxius egisset.) Hactenus de impostura Christo obliuione sui ac inconsiderantia: (de Ignorantiâ suprâ.) Porro de Peccatis eidem affectis disquirendum est.

QVÆSTIO XLV.

An Christus Passurus de salute sua Dubitavit, vel sibi Triuerit?

CALVINISTÆ, in hortu dubitasse; in cruce Dominum desperasse; blasphemant. Ideo

CALVINVS in Galat. c. 3. ita sceptice Christus verè reus Maledictionis aeternæ peccator fuit. Idem in I. Cor. c. 5. Quomodo sumus iusti coram Deo? Certè, ut Christus PECCATOR Iustus fuit.

AUTOR. Ita vniuersim iste Rhamdamantus. At ordine nos; ac primum de hortensi Peccato? dein, de Cruciatu, quæst 46.

DE HORTENSI DELICTO Domini. Caput pauere. Et sedere, Et manuum esse. Quia locus hic Arianis fauere, Christianique derogare Diuinitati videbatur, simul & Charitati; pro nobis liberandis patendi mortem, qualem plures adire intrepidè martyres: Idcirco eum SS. Patres diligenter exposuerunt; tametsi aliter alij variè diuinando.

AT CALVINVS, eiusque sequaces, locum hanc; non de mortis temporibus hortore; sed de aeternæ horrore supplicioque nil exhor.

exhorruit interpretari: Ipsi huc verba reddamus noua hominis noui, seu portenti: certe nulli retrò hæresiarum usurpata.

1. Unde, inquit, in Mat. c. 26. v. 37. Christo moror, & anxietas & formido, nisi quia in morte tristis aliquid & magis horribile concepit, quàm separationem animæ & corporis? Pauloque post: Non mortem horruisse simpliciter, quatenus transitus est è mundo: sed quia Formidabile DEI TRIBVNAL illi erat ante oculos. Quare nihil mirum, si horribilis exitus abyssus, metu & anxietate duriter eum cruciauit. Rursum ad illa ibidem v. 38. Tristis est anima. &c. Animum Filij Dei mors per se non cruciasset; nisi eum DEI IVDICIO sensisset sibi esse negotium.

2. Deinde ad hæc: Pater si vis, &c. QVÆRITVR: Quid orando Christus fecerit? Apostolus ad Hebr. 5. dicit, exaudiatum fuisse à suo patre, (sic enim legi vult; non pro Reuerentiâ sua.) Id porro non quadraret, si mortem simpliciter timuisset Christus: Quia ab ea liberatus non fuit. Unde sequitur, Grauioris mali timore ad deprecandum mortem fuisse adactum. Nempe cum IRAM DEI sibi propositam videret, quatenus ad eius Tribunal, totius mundi peccatis oneratus se sistebat; necesse illi fuit, Profundum Mortis Abyssum exhorrescere.

3. Mox dicit huius horroris certum argumentum, ait, Sudorem Christi sanguineum fuisse. Si cui enim mortis timore hoc contingat, pifillo ac muliebri eum animo esse dicemus. Hæc ibi, & in Luc. 22. v. 42. Luculentius verò blasphemiam hanc, in Iustis. lib. 2. cap. 16. §. 10. &c. explanat, vt quod Christi horror in horro fierit descensus eius ad inferos exordium. Tunc enim ait, cum inferorū copiis, & æterna Mortis horrore confectis manibus luctatus, diros in Anima cruciatus Dammati ac perditū hominis pertulit: tunc pœnas omnes, à damnatis expectandas in Anima persoluit: Hoc vno excepto; Quod non poterat in illis detineri.

4. Tunc Christus orauit, non vt immunis esset à morte; sed ne absorberetur, vt Peccator: Quia formidabilem illam abyssum sentiebat, se

à DEO derelictum & alienatum esse: Omnia Irati Dei signa expertus est; Maledictionem & Iram Dei timuit. In quo timore diros & horribiles cruciatus perpessus fuit, videns SE AD TRIBVNAL DEI REVM STARE, nostrâ causâ, &c. Hoc nisi ita sit, Pudenda mollietas Christi fuisset; & magis meticulosus extitisset, quam plerique gregarij homines. ibidem §. 12.

II. Cæterum NON hic per omnia CONVENIT inter felse CALVINISTIS. I. CALVINVS enim & BEZA pœnas has pertulisse Christum existimant Ante mortem, cum in cruce clamauit: Deus meus, Deus, &c. 2. Alii apud Fulconem, in defensione Translationis Bibliorum, & Latimerus Anglus, etiam post mortem aiunt, eas ipsum in inferno expendisse. Quo de nos inferius disceptabimus.

III. LVTHERANI in vtroque consentiunt. I. CONCORDIÆ FORMVLA, (Pandora Bergensis illa, an Lupa?) in Repetitione art. 9. sic loquitur: Simpliciter Credimus TOTAM PERSONAM, Deum & Hominem post sepulturam ad inferos descendisse. Per totam autem Personam duas se Naturas intelligere asserit.

2. LVTHERVS in Psal. 16. Tom. 2. Ienensis, anno 1557. pag. 181. Secundum vtramque Naturam dolores in inferno, damnatorum loco, verè sustinuit: Ignem infernalem expertus est: Gehenna gustauit flammis: Damnatorum pœnas pertulit. Hæc est variata & copiosè loquens phrasologia partim Luheri, partim Schmidelini in concione habita Augusta, impressa Tubingæ, anno 1559. partim Epini in Psal. 16. Sic & Melanchthon in Locis Commun. c. de Filio: Brentius Comment. in Act. cap. 2. & in lib. de Christi Maiestate, parte 2. &c. Communis igitur blasphemia hæc est Luthero-caluinistis censenda.

AUTOR. Permisceant illi hortēsem horrorem horrore cruciario; ego non illud egerim. Audiuius de hor-

K tenſi

tenſi; hunc quoque in præſens diſcutiamus: de Horrore in cruce ſingulatim inferius. Tria autem conſpicor explicanda: 1. Quid Chriſtus timuerit, ac deprecatus fuerit? 2. Quomodo? 3. Quare? I. OB MORTEM TEMPORALEM ſolam inſtantem Chriſtus fuit mœſtus, Patrem orauit, agonizauit. I. De Mœrore; *Trisſis eſt anima mea uſque ad mortem*, id eſt, ad eò, vt à morte parum abſit temporaria illa, de qua prius dixerat: *Va homini illi, per quem tradetur*, ſcilicet ad mortem.

2. Quid deprecatus fuerit, liquet: *Transfer à me calicem iſtum*: de quo ſcilicet Petro dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non uia ut bibam illum?* Non intellexit in Calice Iram & Maledictionẽ Dei; Quia tunc iſta, *Non mea voluntas fiat, ſed tua*, ſignificarent, voluntatem Patris fuiſſe, & ei ſe Chriſtum conformaſſe, vt Iram Dei incurreret, eaque ceu peccator abſorberetur, vt gehennam pateretur, Deus autem non uult mortem peccatoris. &c.

II. QVOMODO Chriſtus mortem deprecatus eſt?

I. *Voluntate Naturali*, inquam; non Deliberatã: qua de nos in quæſtione præcedenti. Affectus enim habuit Chriſtus humanos ac naturales; ſed non, vt in nos, inuoluntarios, aut rationem præuertentes: liberè eos in ſe ſuſcepit, quantum, quando, quoties uoluit: teſte *Aug. tract. 49. in Ioan. & lib. 14. Ciuit. Dei cap. 9. Gregor. Moral. lib. 3. c. 13. Hieron. in Matth. c. 26.* Sic Ioan. II. *Inſremuit ſpiritu, & turbauit ſe ipſum.* Sic, quia uoluit, *cepit conuertiſtari & Mæſtus eſſe.*

2. *Voluntate Deliberata*, quæ poenas ac-

mortem cum Circumſtantiis, (ſc. opere obedientiæ, redemptione mundi, merito, &c.) atter dit; eas prorfus alacriter optauit, acceptauit &c. Vide ſuprà.

III. CVR MORTEM exhorruit Ieſus? Corn. Ianſenius aſſert CAUSAſ quatuor. 1. Paſſionis generalitas; quæ in omnibus, in quibus, pati homopotẽſt eſt paſſus. 2. Paſſionis qualitas, quæ eſt Crucifixio. 3. Complexionis nobilitas; cui dolores erant ſenſibiliores. 4. Doloris puritas, omni eũ cõſolatione deſtituit. Adde: Futurorum præſentia, & Patientis Dignitas. Vnde Hebraei. *Recogitate eum, qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem.* Item perſecutorum ingratitude; Ioan. 10. *Multa bona opera operatus ſum inſer uos, propter quod eorum uuluis me interficere.*

Timor autem maledictus ille Caluſtianus, in Chriſtum nequaquam cadebat; iuxta Pſal 15. *Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper: à dexteriſ eſt mihi, ne commouear.* Non igitur de ſalute ſua timuit ſibi Chriſtus, minus dubitauit: de quo nunc ſatis; inferius pluſcula. Porro de deſperatione.

QVÆSTIO XLVI.

An ſalutem ſuam funditus deſperarit IESVS?

LUTHERO-CALVINISTÆ pertinaciter aſſerunt.

LUTHERVS in Collop. menſal. fol. 102. b. *In agonia ſua neſciuit Chriſtus an pater ſuus cœleſtu Dnm eſſet, an diabolum.* Hac tentatio expreſſit et ſudorem ſanguinum. Nicolauſ Gallus, apud Andræam in Fidei Lutheri cap. 4. *Chriſtus non ſolum ſub Pontio, ſed etiam ſub diabolo & matre eius in inferno pati debuit.*

LUTHERANI quædam, vt M. Lanchthon in *Lectione Commun. cap. de Fide*; bis dicit, Chriſtum ſuſcitatum grauiffimè cum tentatione de ſui abiectioſe.

BRENTIUS in Actoz. c. 2, ait dilectè: Chriſtum de-

lites inferni passum. Idem lib. de Mact. Christi, part. 2. nihil ferè docet aliud, quam Inferos non esse locum aliquem certum; sed Statum damnatorum. Immo addit; Pbiq; esse inferos, ubi sunt impij qui tentantur de atarna sua damnatione. Sed & in aliis capitibus idem Calvinus 22. uult.

CAVLINVS lib. 2. Instit. cap. 16. § 12. conqueritur quidem: *Hic Nebulones quidã, licet indocti; malitiã tamen magis, quam inscitã impulsis, clamitant: Me atrocem facere Christo iniuriam: Quia minime consentaneum fuerit, Eum de Anima salute timere. &c.*

AUTOR. Audiamus igitur pronũciata ipsius verbis totidem; & de iniuria, sc. liquebit.

I. Sicille Goliath: in Matth. c. 27. vers. 57.

In morte Christi Desperatione plenum occurrit spectaculum. Idem in Ioan. c. 14. vers. 1. In morte Christi nihil est, quam extrema Desperationis materia.

2. Adhuc ne quereris de nebulonũ iniuria? An non ipse tibi nequam es Caluine? Ipse dixisti, in epist. ad Gal. c. 3. *Christus verè peccator fuit, qui pro meruit eternam maledictionem.*

Nimium hoc, quam horribile; sed blasphemum; sed Calvinisticum.

3. Perge negare Cayn Caluine, trucidator Christi. Tu dixisti; Instit. lib. 2. c. 16. §. 10.

Christus diros in Anima cruciatus Damna- ti & Proditii hominis pertulit.

Si pertulit pœnam; quæro ob culpã, an per innocentiam? Profectò illud quidem iustè, vt vis culpabilem: at si hoc; iniuste.

Perge conqueri, iniuriam irrogari tibi, de facta acta iniuria Christo. An non hæc iniuria est atrox, gehennæ addicere Christum? Tu addixisti.

Nam doces impiè, Instit. lib. 3. c. vlc. Et in Pŷchopannychia: *Nihil aliud esse damnatorum pœnas, quam terrorem & anxietatem cõscientiã cogitantis, Deum esse iratum sibi ac inferum.*

At de Christo scribis, *Instit. lib. 2. c. 16. §. 11. cum salutis minimè securum fuisse. Christus ergo, ais; cum lachrymis & clamore valido orãs à Motu Suo exauditur: Non; vt à morte sic immans; sed vt Non Absorbeatur, vt peccator: Quod illic personam nostram gerebat.*

Ergone, inquam, idcirco Deus cũ Ira Filium suum dereliquit sic, velut alium quemque delerit peccatorem? Ita quidem sentit Calvinus, cum protinus subiungit;

Et certè nulla potest fingi magis formidabilis abyssus, quam sentire te à Deo Derelictum. & Alienatum: Et, cum inuocaueris, non exaudiri. Perinde ac, si in tuam perniciem ipse conspirasset.

Atque hanc talem tribuit cogitationem Christo Calvinus: Et talis est damnatorum pœna. Fitne igitur adhuc iniuria Caluino, vt qui iniuriam inferre dicatur Christo, tanquam desperato, ac pœnas damnatorum perpeffo?

Sed vide serpentis ingenium, vt veris falsa permiscens concludat, ibidè; *Tria dicit:*

1. *Ita cum diaboli potestate:* Verum hoc:
2. *Cum mortis horrore:* Certum & isthoc: 3. *Cum inferorum doloribus;* (Hoc b' asphemũ) manus conferendo factum est, vt referret de illis victoriam.

5. Atque ne quisquam ambigat sentire Calvinum ac docere; quod Christus vere statum damnatorum in Orco pertulerit; tale restatur istis; Instit. lib. 2. c. 16. §. 10. *Diros in Anima cruciatus damnati ac perditii hominia pertulit.*

Clara & certa isti ista. Idem in Harm. ad Matth. 27. Deus meus. &c. *Videmus, ait, Christum sic ex omni parte vexatum fuisse, vt DESPERATIONE obrutus, ab inuocando Deo abfisteret; quod erat saluti renunciare.*

Rationem dat alibi: *Quia nos ob peccata obnoxii eramus damnationi: at nostram*

K 2 Chri-

Christus personam sustinebat: ergo pendere debita nobis omnia debebat: in quibus desperatio. Ita Inlit. 2. c. 16. §. 10. *Ex propheta retulimus, fuisse propter scelera nostra à Patre percussus. Quibus significat, in locum sceleratorum, Sponsorem, Vadem, adeoque infar rei submissum, quod dependeret ac persolueret OMNES, quæ ab illis expetende erant. pœnas. Vno hoc excepto, Quod doloribus mortis non poterat detineri. Ibid. §. 11. Manu Dei percussus, OMNIA irati & punientis Dei signa expertus est: Ergo & Desperationem. In Catechismo patuo quærit: Quomodo fieri potest, ut Iesus Christus in tali fuerit Damnatione? Respondet: Non in ea fuit, ut in ea permaneret.*

BEZA in Matth. 27. *Iesus in inferorum gurgitem immersus ciulat.*

PERKINSVS Anglus Theol. in explic. Symboli: mitigat ista. *Cum dormit homo, tñ non separata est anima à corpore; sed velut mortua quiescit, nec animadvertitur. Sic conquivit Deitas, nec suus in Humanitate exeruit vires: Atque ita deserta videtur Humanitas: Deus mi, Deus mi: Hæc sunt verba Fidei, aut fœi in Deo. Cur me deseruisti? Videntur fuisse verba diffidentia; sed non sunt: gemitat tantum ob magnitudinem supplicij. Ex quo Religionem non in sensu consistere discimus; sed in Fide. Dissimulat sui Caluini excusationem; statuitque propriam expositionem: quam tamen hodie plerique Calvinistarum tenent fere communem.*

AUTOR. I. Blasphematur Calvinus & Complices sui. I. Quia Christus non pertulit pœnam Damni, id est, privationem visionis beatificæ: ergo non OMNES pœnas luit damnatorum. Fuit etiam ante passionem contemplator Essentiæ diuinæ, id est, in statu beatitudinis: at hic est immutabilis: ergo & in passione, & post hanc persistit in illa. Non ergo desperavit vnquam: 2. Non desperavit in cruce: I. Quia Voci, Deus

meus, &c. subiunxit hanc: *Pater, in manus tuas. &c.* 2. Beatitudo est vita æterna, ergo amitti nequit: ecqui desperavit igitur Dominus?

3. Quia post illa, non desperantis, sed Admirantis derelictionem tantam, Deus meus, &c. continuò subiungitur *Pl. Longe à salute mea Beatitudinis, verba Delictorum meorum, quæ scilicet in me suscepisti ob quæ, ut corpus & anima sensitiua, sic & Verba mea sunt plena doloris. Vnde I. Pet. 2. Peccata nostra ipse portavit in Corpore suo super lignum: nō in Anima Rationali.*

4. Quia Lutherani ob hæc talia Calvinianos dirè exagitant: certè permouerunt & Heshusium, apud Schlüsselburgium *Theol. Calu. lib. 1. c. 6. ut tragicè exclamaret: Calvinista non tantum Deum transformant in diabolum: quod sine horrore vix cogitari potest: Sed Christi Meritum ita etiam eleuant, ut digni sint, qui etiam infra inferos ablegentur. Horribilis accusatio hæc: quæ multum quoque negotiū facessit Bezæ, in Absterfione calumniarum Heshusii. Sed absque successu. Plura vide infra q. 48. & 49.*

Q. V. Æ. S. T. I. O. XLVII.

An, qui Salutem amiserat, Fidem quoque perdidit Iesus?

CALVINVS quidem, ut supra quaff. 29. adnotauimus; tria Christo tribuit quoad Fidem. I. Fide, ait, ut alius homo, fuit pradius. 2. Fidem eius restà Satanis aggressus est: Sed Fide retinuit sibi propitium Deum. 3. Fidem inconcussam in tentationibus, illam in Passione conseruauit.

AUTOR. Primum est hæreticum; merum indicans Hominem esse Christum. Alterum est falsum: nam Obediens fuit

fuit Patri usque ad mortem. Tertium hic qui ait; ipse negat alibi.

Verè hoc quidem; sed non benè. Verè, cum Orthodoxis; vt feci liquere supra quæst. 29. Nam Fide Christum vacasse, pro eiusdè Honore Diuino asserimus maiore ac gloria: Quòd ita necesse factu intelligimus.

Non benè autem negat idem Calvinus; quia ad iniuriam Christi negare conuincitur, 1. Nam, si qua Fides infusa inhaesisset Christo, ipsam fuisse eandem planè cum Christiana oportuit; cum vna solum esse vera debeat: Atqui verò de nostra Christiana sic Calvinus in Matt. c. 16. v. 21. ait:

Non reperit Fides nostra in Cruce, quo se sustentet vel erigat: Ad eò in ea nulla fuit.

Ergo. 1. Gal. 5. Euacuatum est scandalum Crucis? At infidelibus Iudæis, est scandalum, 1. Cor. 1. Gentibus autem, & peregrinantibus Hæreticis, stultitia est. Ideò Calviniana fides nihil in cruce reperit.

2. Ecce contraria, per antitheses huc inducam, syllabatim collectas, & transcriptas ex CALVINISTIS hac super re.

I. BEZA in Confess. fidei Geneuenf. c. 4. §. 20. Velsola Fidei Scintilla nos de salute securus reddit. Similiter CALVINUS Inst. lib. 3. c. 2. §. 19. Cura primum vel Minima fidei Gutta mentibus nostris instillata est; iam facilius placidam certo intuitu incipimus contemplari. Age, totum illud caput pellege sis, cui licitum ac libitum.

At è contrà CALVINUS; (hic semel pro semper singulos allegabo) in Harm. in Mat. c. 26 & 27. Inst. lib. 2. c. 16. §. 10. 11. 12. Beza in Match. ibid. & in epist. ad Hebr. 5. v. 7. Marloratus in Psal 22. Christus ita se sentiebat à Deo esse relictum, quasi in eius conspirasset perniciem: Torquebatur anxietate conscientia, ac si insensu ej esset Deus. Vbi hic fides Christi?

II. Antithesis.

BEZA; Calu. Fidei guttam qui habent, de sua salute securi sunt. At è contrà Calu. Beza, Mar. Christus metuit, ne absorberetur, vt peccator: ne malis obrutus succumberet: Profundam mortis abyssum exhorruit. Hic vbi fides Christi?

III. Antithesis.

CALVINUS, BEZA: Fidei guttam qui habent, ijs per Sp. Sanctum obfignatur, & reuelatur de Dei benevolentia certuudo. At è contrà, iisdem, Christus Dei consiliorum ignorantem adscribere sibi non veretur: & elapsa Desperationis voce id palam testatur. Hic vbi fides Christi?

IV. Antithesis.

CALVINUS, BEZA: Fidei guttam qui habent, confidenter Morti & diabolo insultant. (Ex fide enim Apostolus deducit audaciam) At è contrà (iisdem) Christus inops consilij, horrore diuina maledictionis percussus & propè attonitus fuit: in vno Dolore ita occupatus, vt nihil cogitaret aliud; Sic desectus fuit animo, vt urgente necessitate coactus fuerit clamare desperabundus, Deus meus, &c. Non fide vtrique aut theatricè, sed verè. Desperatione denique obrutus, ab inuocando Deo desinit. Hic vbi fides Christi?

Et tamen Calvinus clamat: Christus illam in Passione fidem conseruauit. At è contrà, Christus in omni vita sua ab Fide, vt debuit, vacauit.

QVÆSTIO XLVIII.

An desperando salutem peccatoris
ris Iesus?

CALVINISTAS in primis sua ipsorum scripta & commenta probant esse Antitheitas, Tritheitas, Autotheitas, Mylotheitas, Theomastigas, actantum non Atheos. Eos verò dicere ac facere peccatorem Deum & Christum eius, vt proprium ijs, ita & solenne est. Vide sup. q. 17.

K 3

O B.

OBIICIT Caluino Bellarminus, *lib. 4. de Christo c. 8.* vnde transsumsi sequentia. Si Christus emisit verba desperationis; certe videtur grauissimè peccasse. Quomodo autem à peccato per peccatum nos redimere potuit?

RESPONDET Caluinus: Christum emisisse verba desperationis, & timuisse de sua salute, quantum ad sensum carnis; tamen nunquam fuisse destitutum Fide & Spe in Deum: quæ illum erigebat contra tentationem desperationis. Nam etsi dixit: *ut quid dereliquisti me*, quæ sunt Verba desperationis: Tamen etiam dixit: *Deus meus, Deus meus*, quæ sunt verba Fidei, & Spei. Sed verba ecce ipsius Caluini in *Matt. c. 27.* Sed **D**ICES, *absurdum videtur Christo elapsam esse desperationis vocem.* **S**OLVTIO facilis est: *Quanquam Sensus carnis exitum apprehenderet; fixam tamen stetisse Fidem eius in corde.* Scilicet, vt allata docent Anthiteses. Et infra. *Quòd satis clarè patet ex duobus querimoniis membris.* Nam antequam tentationem exprimat, prafatur se ad Deum confugere tanquam Deum suum. Rursus infra: *Cum desperatione luctatus est; non tamen victus.*

AVTOR. Sic verbo quidem purgat à peccato Christum; at non re vera. Vnde eum dicere ac facere Iesum peccatorem, sic à Bell. constringitur.

I. Christus verè pertulit statum damnatorum; iuxta Caluinum *Instit. lib. 2. c. 16. §. 10.* *Dixit in Anima cruciatibus damnati ac perditu hominis pertulit.* Et ibidem. *Propheta in locum sceleratorum Sponsorem ac Vadem, adeoq; instar Rei submissum, qui dependeret ac persolueret omnes, quæ ab illis expetenda erant, pœnas: Uno hoc duntaxat excepto, quòd doloribus mortis non poterat desineri.* Idem excipit in *Catechismo patuo.*

AVTOR. **A**T contra: Pœna damnatorum includit essentialiter desperationem salutis; sicut felicitas, certitudi-

nem salutis nunquam amittendæ. Spes autem cum desperatione consistere nequit: Ergo Christus vel simpliciter desperauit; aut verè non pertulit damnatorum pœnas: ac proinde (iuxta Caluinum) nos non liberauit.

II. Christus emisit verba desperationis Vel deliberata voluntate: Ergo tunc verè desperauit, & peccauit: Vel non deliberatà: Ergo fuit in Christo passio inordinatio, præuenientium rationem. **A**T hoc est contra Caluinum, qui ait, *Instit. l. 2. c. 15. §. 12.* Christi naturam fuisse perfectam, & nullam in eo passio inordinationem.

III. Cogitari sat nequit; quomodo eadem in sententia sit pars prior deliberata Fidei; *Deus meus*: altera in deliberata desperationis, *Quare me derel.* Tamne imperfectus Christus, vt non posset ex fide pauca verba continuare? *Nis*, ait, *doloris extorsit.* Et nunquid non dolebat cum diceret, *Deus meus*? Cur ergo & ista non sunt extorta?

IV. Caluinus in *Pl. 22.* dicit ista, *Deus meus esse correctionem horum, Quare me derel.*

AT quis vnquam audiuit correctionem præponi errori? sequi hunc illa debet. Non igitur verba illa exciderunt in deliberatè; ideoque deliberatè Caluino desperauit Dominus, & peccauit.

V. Christus de salute desperauit Caluino *Instit. l. 2. c. 16. §. 12.*

AT eidem, *lib. 3. Instit. c. 3. §. 16.* dubitare de salute sua est peccatum contra virtutem Fidei. Ergo Christus contra fidem peccasset.

DICIT, *Instit. l. 3. c. 2. §. 17.* in Christo non fuisse dubitationem deliberatam; sed à tentatore immisam: Sicut fideles cum fide patiuntur tentationes.

RESPON. Dicit etiam *ibid* §. 18. Eas dubitationes, licet non extinguant fidē, oriri tamen ex imperfectione fidei, quæ est diffidentia morbus. Ergo vel isto laboravit Christus. Hactenus euidenter ac fortiter Bellarminus.

Q V Æ S T I O XLIX.

An suam Calvinista de desperatione blasphemiam propugnare nitantur?

CALVINVS haud segniter tela moeuctque, jactique varia: sed ficulnea. Reddam compendio.

I. Isa. 53. *Videmus eum percussum à Deo: Ego irato.*

RESPON. I. Deus permisit eum percuti; ex charitate; non odio vel ira. Rom. 8. *Proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Ut Abraham, Genes. 22. quem amabat, Isaacum duxit immolandum. 2. Morte temporali percussus ait S. Hieron. & Patres; non æternæ damnationis, ut fingit Calvinus. 3. Figmentum Calvinus est, ab irato Deo percussos pati pœnas inferni. Hic enim *multa flagella peccatorum sunt*: non tamen infernus est.

II. CALVINVS Isa. 53. *Correctio pacis nostra super eum*: Ego luere debuit, quæ merebantur peccata nostra, scilicet gehennam.

RESPON. Tunc æternum luere deberet. At sicut Christi poena temporalis satisfecit pro æterna nostra; sic & corporalis poena Christi, pro nostra animarū. Itaque corporum simul & animarum Redemptor est.

III. CALVINVS. Aut infirmior fuit multis martyribus, & latronibus Christus, aut non solum timuit corporis mortem, sed & animæ periculum.

RESPON. Timorem hunc S. Patres

variè interpretantur; nullus verò ad Christi desperationem, ut Calvinus. 2. Christus timuit voluntariè, non coactus; cæteri hominum inuiti timent: Si que non timeant, fit ob inditam eis vel à Deo consolationem, vel à dæmone obstupescationem, aut aliter: at Christ⁹, quò copiosa esset redemptio, nec sensum suū obstupescit; & Consolationem suspēdit, & mentem volens in tormenta intendit. Vnde Aug. tract. 49. in Ioann. *Non est dubitandum, eum non animi infirmitate; sed potestate turbatum.*

IV. CALVIN. Videtur Christus non potuisse in hæc, *Deus meus. &c.* prorumpere; nisi Deum, ut iratum, apprehendisset.

RESPON. Derelictionis fit mentio, non iræ. Humanitati autem subtraxit se Deus citra culpam Christi: Vnde clamat Homo: *QVARE ME. &c.* q. d. causa est, non culpa, in me.

V. CALV. Actor. 2. *Quem suscitavit solutus doloribus inferni. &c.* Ego.

RESPON. Græcè est *ἡ θάνατος*, id est, mortis, scil. destructæ; ut esset porro immortalis. Latine est rectius *Inferni*. Aug. epist. 99. dupliciter exponit istud, *solutus dol. inferni*: 1. id est, irritis factis: *Quomodo solui possunt laquei venantium, ne teneant; non quia tenuerunt.* 2. Id est, non quibus ipse, sed alii tenebantur, quos norat liberandos Iesus.

VI. CALV. Heb. 5. *Preces. &c. offerens, exauditus est pro sua reuerentia*: pro quo legit Calvinus, *à suo metu.*

RESP. Græcè est *ἀπὸ τῆς ἐνλαβείας* & significat Reuerentialem metum, id est, pietatem, religionem: Teste ipso Beza negante significare *metum pænæ*: Sic & Erasmus; Sic ante omnes, SS Patres græci.

AUTOR. S. Hilarius ita contra Caluinum ait, lib. 10. de Trin. *Lazarus in Abraham sinibus letante, in infernum chaos Christus timere? Hæc stulta atque ridicula sunt.*

2. *An tibi metuere infernum credendus est, dicens latroni: Hodie mecum eris in paradiso? 3. Dominus communionem ei paradisi pollicetur; tu Christum in inferis sub pœnali tortore concludis, Caluine?*

1. Conuociferetur jam Caluino suo Beza in Matt. c. 26. & 27. in Luc. c. 22. *Christus ingenti onere obrutus ira diuina; flammis inferni addictus; profundo inferni sepultus, demersusque perijs.*

2. Conclamet cum Caluino, & Beza, etiam Marloratus in Ps. 22. *Christus in ops consilij, &c. vt supra reddidimus. quæst. 43.*

3. Vna in re & causa desperantis, infernaque patientis Christi, duas in factiones se scindant Calvinistæ, de tempore desperationis dissidiosè discrepantes: Nam Caluinus & Beza desperationis seu damnationis gradus sibi fingunt; 1. Cœpisse eam in horto; 2. Ruisse merita altius in cruce, ad clamorem, *Deus meus. &c.* 3. Ad vltima absorptam ruisse, quando Christus æternæ mortis reus peragebatur ante tribunal Dei, sufficiens irati Numinis iudicium omnium seuerissimum. Ita *Caluin. Institut. lib. 2. c. 10. §. 12.*

Alii, vt Latimerus; &c. apud *Falcone* in defensione translationis Bibliorum, aiunt, etiam post mortem in pœnis inferni desperationē durasse ad vsq; resurrectionē.

At hoc, an illud dicant blasphemi, fictum & falsum vtrumque est. Nunquā sese à peccato purgabunt, qui Christum vltimo de peccato arguunt. Quomodo

non cum potius in sceleratissimorum hominum classem coniciunt? Enimvero talis qui est; desperatissimis pœnis qui addictus est; prorsus inanissimus ab omnibus Sp. S. donis est, destitutus omni fide, Spe, charitate, nudus ab omni virtutis præsidio vel ornamento: E contra, aduersus diuinam Maiestatem diabolicā superbiā plenus; aduersus iustitiam, blasphemiam; aduersus gloriam, inuidiā, & peruicaci in his omnibus oblatione: hoc est; nihil diabolo melior. Ad eò, vt Heshusius scribit, *Caluinista in diabolum transformans CHRISTVM.*

LVTHERANI verò consentiunt Calvinistis; vti supra docui ex Concordiæ Formula, in repetit. artic. 9. Exque Luthero, Schmidlino, Aspino &c.

Hactenus de Passò: cæterum de Mortuo Christo: præsertim, quæst. 62.

Q V Æ S T I O L.

An, & Quid sit Descensus Christi ad inferos?

CALVINISTÆ quidam articulum hunc Symboli Apostolici permoleste ferunt. **BEZA** in magna fidei Confessione tam Gallica, quàm Latina: **GALLI** Hugonotæ in Confess. anno 1560. **HOLLANDI** in Confessione Belgica, comprehensâ xxx. articulis; cui **SYNODVS** Dordracensis anno 1578. omnes Hollandiæ Ministros subscribere precepit: &c. Hi, inquam, omnes censuerunt ita: *De Descensu ad inferos articulum extra Symboli fines penitus eicere optimum fuerit.*

Rationes huius tres afferunt. 1. **BEZA** in Apolog. ad Claudium Sancten. *Quia per oscuritatem in illud irrepsisse videtur.* 2. **Caluinus** Institut. lib. 2. c. 16. §. 8. *Olim in Ecclesiâ non fuit vsitatus.* 3. **Carililet** Academicus Cantabrigiensis lib. quem de hac questione edidit Londini anno 1582. *Quia barejus per-*

hifera continet, quocumque modo explicetur.
Vbi fasè id probare conatur.

Richardus Chanius Londini in quodam Anglorum conuenticulo se interfuisse narravit Edmundo Campiano Martyri; in quo tentarunt Ministri illum de Descensu articulum è Symbolo eijcere, præscribere, penitusque extinguere. Vide in Rationib. Campiani. 8 Sed conatus caruit euentu.

LUTHERVS Tom. 2. Ienen fol. 49 a. Quicquid Iſaias c. 11. dicit de gloria sepulcri Christi: non credo tantisſe Deo sepulcrum Christi, quanti est vacca heluica. Proinde, Non solum ſecundum animam, ſed etiam corpore & anima descendit ad inferos. Tom. 6. Ienenſ. fol. 78. Sic & liber Concordiæ in repetit. art. Et Gallus in Catechismo. BARENTIUS de Anima negat descendisse; extingam ait.

AUTOR. Articulorum Fidei Christianæ vnum esse, nec infimum, de Christi ad inferos descensu controuertere, nefas est; adeo certa S. Scriptura teste, Act. 2. *Non derelinques Animam meam in inferno.* Eph. 4. *Descendit ad inferiores partes terra.*

De Modo tamen descensus à Theologis disceptatur apud D. Thom. 3. *quæſtio 52.*

De Articulo autem Symboli ita accipere: 1. Irenæus, lib. 1. c. 2. Origenes in initio Periarcb. Tertullianus in initio lib. contra Praxeam, & lib. de velandis Virg. explicantes Symbolum, à sepultura tanseunt ad resurrectionem, omisso Descensu.

2. Deinde Rufinus in explic. Symb. legit eam particulam & explicat; Sed monet, non haberi in Symbolo Romano, nec apud Orientales: implicitè tamen contineri: Quia *ut corpus ad locum corporum, ita anima descendit ad locum animarum.*

3. Cyrillus Catech. 4. & 14. Chryſostomus hom. 2. de Symbolo, eam legunt, & explicant.

4. Hodierne recepta ubique est; etiam

in Lutheri, Caluini, Brentij. &c. catechismis. Caluinus, vbi supra, hunc articulum in præcipuis ponit; sic & Centuriatores, Martyr. &c.

Quare tamen S. Aug. Symbolum quinquies exposuerit, libris quatuor ad Catechumenos, nec Descensus meminerit; tamen, ait S. Anshelmus lib. de process. Sp. S. summo consensu ab Ecclesia recipitur.

II. CALVINISTÆ variè Descensum interpretantur. 1. CALVINVS in Psychop. & Bientius in Catechismo anno 1551. *Descendit ad inferos, inquit, id est, absorptus est ab inferno. hoc est, Anima prorsus est extincta.* Quod tamen de Christi Anima haud quaquã dictum intellectumue volunt. 2. CALVINVS Instit. lib. 3. c. 25. §. 12. *Descendit, id est, horrore conscientia iratum sibi Deum cogitantia absorptus fuit.* 3. CALVINVS Instit. lib. 2. c. 16. §. 10. 11. 12. *Descendit ad inf. id est, pœnas damnatorum sustinuit:* Sic & Lutherus. 4. ZWINGLIUS in epist. tertia. *Descendit ad &c. id est, nec corpore nec anima; Sed effectu solo descendit. ut quod captiuus in tartaro liberari.* 5. BEZA in Act. 2. & Bucerus in Matth. c. 27. *Descendit, &c. id est, sepultus fuit.* 6. BUCERVS in Ioan. apud Schlüsselburg. in Theol. Caluin. libr. 2. art. 27. & Wittakerus contra Duræum: *Descendit, &c. id est, secundum spiritum recessit in paradysum.*

AUTOR. Nos singula prædicta singulis quæſtionibus discutiemus. Interim in tanta Variatione, hæc Calvinistarum sententiarum est summa,

1. Descendisse Christum in ipsam inferni barathrum realiter post passionem. 2. Descendisse in infernum, id est, sepulcrum. 3. Solum cruciatus inferni pertulisse; orcum verò non intrasse. 4. Angustias perpeſsum in Anima sua, QUALES damnati perpetiuntur partim in hac, partim in altera vita. Hæc Parei; illa Perkinſi opinio est; qui & cæteras refutant.

L. Pri-

Primam esse dicunt falsam: Quia de eo nusquam vllus Euangelista. 2. Quia non descendit Diuinitas in orcum; erat enim, estq; vbiq;: Non Corpus; quia requieuit triduo in sepulcro; vnde & resurrexit: Neque Anima Christi descendit: 1. Quia nil de hoc Scriptura: Sed fuit in Paradiso: Iuxta id, *Hodie mecum eris in par.* Idem ait: *Pater in manus tuas commendo Sp. meum,* Luc. 23. id est, animam: secundum quatuor fuit in paradiso, & Non in inferno: quia Non vrin eo pateretur: Non vt Patres liberaret: quia hoc fecit patiēdo in terra; fecit efficaciam suam Diuinitatis ab initio mundi, non locali descensu ad inferos. Et Patres non erant in inferno, cum *Iustorum anima in manu Dei sint, id est: in sinu Abrabe,*

Quidam statuunt descensum ad inferos post mortem; non vt pateretur, aut liberaret Patres; sed vt victoriam ostentaret, terrorem incuteret diabolis. Sed hoc nusquam in Scriptura. Et post mortem dicto, *Consummatum est;* anima Christi quieuit in manu Patris; &c. Hæc PAREVS. Demum sententiam quartam statuit suam: SVADET, 1. ex Agonia; ex clamore, *Dens meus.* &c. 2. Ratione: 1. Christus animas & corpora debuit redimere; ergo & corpore & anima pati: 2. Debuit nos ex cruciatibus inferni liberare: ergo eo ipso prius tolerare. 3. Tacerentur ij cruciatus in Symbolo, nisi in hoc de descensu articulo subintelligerentur, &c.

Hæc ferè Theologia est ac sententia Pareana, hoc est, Calviniana. Refero hæc strictim; omitto multa; refuto nulla: referuo ad singulas quæstiones singula. SVASIONES reddam, ac diuina quæst. 52.

QVÆSTIO LI.

An descendens ad inferos Christi; Anima fuerit Extincta?

LUTHERANI quidam disertè, dicunt, vt BENEDICTUS LITIVS in Catechismo anni 1551. *Descendens ad inferos esse penitus interire.* Idem in Actor. c. 2. *Christum facit ita loquentem: Descendam in inferum; sentiam dolores inferni, & planè Periisse videbor.* Hæc tametli in Recognitione, pag. 18. de interno sciens dicitur, & cum in Catech. anni 1552. *Sepulcrum esse videri ibidem;* tamen pag. 275. ita Christi Descensum distinguit cum Vbiquetariis, quo: ù ipse princeps est Christi ad inferos descensus duplex fuit, 1. Cuius adhuc corporalis in terris vitam agens, suscepit dolores inferni. Hæc vitam præcipuè factum, est: cum in cruce clamant, *Dens meus.* &c. Hic enim, clamor significat, Christum dolibus inferni obrutum, & flammis eius accensum fuisse. 2. Cuius mortuum depositus est de cruce, & in terram sepultus, vt VIDERETVR PRORSVS INTERIRE, & omnino EXTINGVI.

CALVINISTÆ iuxta cum LUTHERANIS sentiunt, vel ipsam Christi Diuinitatem, vel ac mortuam fuisse: Quamto minus vitæ quæquam relictum Animæ tribuerint? Vbi supra quæst. 16.

ANABAPTISTÆ sentiunt, Descendere ad inferos esse interire, extingui: Et Christi animam interire docent; Verum posse a resuscitata reuicisse. Ita quæ Bayum lib. 1. Institutionu religionis, c. 214. At. 1. Vbi id Atheismo aperit; pugnat Concilii, & S. Patris IULII ILL. 4. de Christo c. 14. 2. Democritus, esse *Lactantio* lib. 7. *Diuin. Instit.* c. 7. animas cum corporibus dissolui ac perire asseruit; Quem Plato reuincit de animæ immortalitate differens. Anabaptistæ ergo sunt Democratistæ; Forumque affines Luthero-Calvinistæ.

CALVINVS in sua Psychopannychia, ab Anima Christi mortui semper viuentē docet Iustorum quoque animas non dormire, id est, non extingui morte: euidenterque Anabaptistas conuincit, dicentes, dormire animas, id est, extingui. Verum ita argumentatur, vt sentire cernatur, ab inferno animam absorberi, esse animam extingui. Sic enim ait: *Anima Christi vitam suam nunquam perdidit. Cur? Quia Patri commendata, non poterat non salua esse.* Verum est. Id voluit ista: Non derelinques animam meam in inferno. Act. 2. Nam anima eius diuina virtute suffulta est: ut in perditionem rueret. Ergone quæ non sic suffulta fu. rit; perit: vt reprobæ anima?

AUTOR. Negat quidem Calvinus sub finem libri, Animas impiorum in-

terire, vel extingui post solutionē à corporibus: Verum tunc *Aut* non efficaciter conuincit Anabaptistas, dicens, Animam Christi ex eo immortalē fuisse, quod coniuncta Deo non sit permittenda rueri in infernum: *Aut* certē sequitur; Animas impiorum extingui, &, quod ruant in infernum;

2. Deinde, Quia dicit Animā Christi non interisse, quia diuina virtute suffulta fuit: Ergo sensit CALVINUS, quod ex se ipsa fuerit extinguiibilis; sed inextinguiibilis ob Dei virtutem. Cū autem Dei virtus ea, seu gratia, procul absit ab impiis animabus; necesse fuerit eas extingui, iuxta Calvinum.

3. Istud declarant producti ab eo typi. 1. Prebet argumentum immortalitatis anima sua, cū Ionam triduo immersum in ventre ceti, mortis sue typum constituit. Venter ille morse est. Animam igitur saluam in morte habuit: modo scilicet quo Ionas, virtute diuina suffultam: Sine hac Ionas perisset, perisset & anima Christi. 2. Item ibidem: Quid est quod Isaac non moritur; nisi quia, quod proprium est homini, immortale Christus præstitit; hoc est, Animam? Arias verò, animal irrationale, qui in eius locum ad mortem substituitur, corpus est. Sicut igitur Isaac erat ex natura morte debilis, ita Christi anima ex se, (iuxta Calvinum) dici videtur extinguiibilis, nisi diuina virtute suffulta perdurasset.

4. Non absorberi Animam ab inferno, sed suffulciri à Deo, est Caluino, Non extingui eandem: Ergo Absorberi eam, esse debet illi, extingui: Nec enim datur medium. At qui suprā ex ipso sapius accepimus, Animam Christi absorptam

fuisse: Ergo & extinctam fateri cogitur: quantumcunque id contra Anabaptistas negat. Quare istud? *Descendit ad inferos*, erit Caluino idem quod, *extinguitur interijt*.

QVÆSTIO LIV.

An Christi Descendisse ad inferos, sit gehennam pertulisse; Sicque nos Redemisse?

LUTHERANI, ex Luthero in Psal. 16, Schmidelino, Epino, vbi supra &c. affirmant talia: *Christus verè ad infernum damnatorum secundum TOTAM PERSONAM, post crucis mortem descendit; & ibi peccatorum nostrorum in anima & corpore, penas luit; igne infernalem expertus est, & gehenna flammis deguit auit.* MELANCHTHON in Locis Communis cap de Filio, bis dicit, *Christum luctatum grauissimè cum tentatione de Abiectione sui.* BRENTIVS in Ad. 2. *Christus inferni peritissimum esse dolores ait.* &c.

CALVINISTÆ; nominatim CALVINUS Instit. 1. 2. c. 16. §. 8. 9. 10. 11. 12. Et in Carthifimo paruo: In Psychopanny. Et in Matth. c. 27. docet, dici *Christum ad inferos descendisse: quia passus est dolores animarum damnatarum.* 2. *Hocce nil esse, nisi anxietatem conscientia eo itantis iratum sibi Deum.* 3. *Christum sibi Deum infensum apprehendisse, tum propter nos, tum ob metum propria salutis amittenda; indeque ineffabilem animi anxietatem perpesum, qualem, qui scisti, eternum sese periturum.* 4. *Sic in orco versari cepisse Christum in horto. In cruce clamantem abisse profundius: In morte profundissime absorptum eterna mortis reum irato Deo.* 5. *Huic tali ad inferos Christi descensui totam nostram tribui Redemptionem: ut sine qua Christi mors in cruce nullius pretij extitisset.* Instit. 1. 2. c. 16. §. 10. *Nil actum erat, si corporea tantum morte defunctus fuisset Christus: Sed opera simul pretium erat, ut diuina ultionis seueritatem sentiret.* Et infra: *Unde etiam eum oportuit cum inferorum copijs quasi consertis manibus luctari.* Similia fusijs in Matth. 27. Præmissa carptim ex illo perstrinxi: Verbotim liquent suprā. L 2 Sum-

Summatim ergo, Christum ad inf. ros descen-
dise nihil aliud est, quam, 1. Dinine ultionis
sensisse severitatem: 2. In locum scelerato-
rum submissum fuisse instar rei: 3. Mortem
perulisse, qua sceleratis ab irato Deo infligitur:
4. Pertulisse in anima cruciatus hominis dā-
mnati. 5. Implicitum fuisse doloribus, quos
parit maledictio & ira Dei. 6. Cum infe-
rorum copiis fuisse luctatum. 7. Hæc expositio
non sancta modo est & pia, Caluino; sed plena
etiam eximia consolationis, sic, ut in qua ponat
omnem vim redemptionis. Vide infra que-
stio. 63.

SVADENT istis, 1. Isa. 53. Vidimus eum
percutsum à Deo: ergo irato. 2. Isa. 53. Cor-
rectio pacis nostra super eum: Ergo luere de-
buit pœnas damnatorum nobis debitas. 3.
Matth. 26. Mœror, metus, & agonia Christi
insolita insolitæ pœnæ sunt iudicia; aut Chri-
stus martyribus, maleficisque fuisset infirmi-
or. 4. Matth. 27. Deus meus, &c. In hæc
erupit, quia Deum iratum apprehendit. 5.
Act. 2. Quem Deus suscitavit SOLVTIS Do-
loribus inferni: iuxta quod impossibile erat tene-
ri illum ab eis. 6. Heb. 5. Preces ad eum,
qui posuit eum saluum facere à morte, & e. offe-
rens, exauditus est. 7. Sic Hilarius lib. 2. de
Trinitate docet.

AVTOR. Duo hîc: Respondebo:
& Refutabo.

I. DICO AD I. Percussit eum Pa-
ter, id est, occidi permisit non ex ira, sed
gratia sui, Christi, nostri. Vt Abraham
occisurus filium charissimum, Deia, ait
Hieron. temporali morte, non gehen-
nali percussus est.

AD II. Ergo æternum pati debuis-
set, ut damnati. At patientis Christi
Dignitas & Charitas dant pretium pas-
sioni.

AD III. Nullus Patrum dicit eam
tristitiam fuisse de suæ animæ salute. 2.
Tristis, timuit, quia sic voluit; non coa-

ctus; idèo fortior erat cunctis. Hinc co-
piofa est redemptio.

AD IV. Clamore hoc id indica-
uit, Deitatem Potuisse fragilem suâ Hu-
manitatem eripuisse; sed Noluisse, ex
gratiâ.

AD V. Solutis doloribus Mortis le-
gunt græci Patres: nam Christus vicit
mortem, eiusque dolores: quin & morti
mori fuit, & infernum confregit, iam
gloriosus, non pœnolus amplius: nam
mortuus est semel corporaliter: mors infer-
nalis non illi dominabitur. 2. Latini le-
gunt inferni vel inferorum. q. d. soluit do-
lores, ne porro detineretur in eis. Sic
Iren. Aug. &c. 3. Item, soluit eos, quod
ipseteneri nequisset ab eis. Aug. epist. 99.

AD VI. Exauditus est ἀπὸ τοῦ εὐλα-
βείας, id est, ait Caluinus, à metu suo. at
Beza contra eum docet εὐλαβείας signi-
ficare pietatem, reuerentialem timorem:
vrget igitur vocem ἀπὸ, id est, ex, non
propter: q. d. ex reuerentia Dei in Chri-
stum liberatus est à metu damnationis
perennaturæ. At Chryl. Oecum. The-
ophy. aiunt, Exauditus est, quia MERTU-
BATVR exaudiri. Sic & Erasmus ibid.

AD VII. At laboramus in defensi-
one S. Hilarij, quod non omnino negat
dolores Christi; & inferni dolores
tribuisset Christo?

II. REFUTATIO inauditæ impie-
tatis Caluinianæ jam facta est.

I. Ab Calvinistarum ipsorummet
Dissensione apud Perkinsum in explic.
Symboli: & apud Schlüsselb. Partim ab
Lutheranis. Quin ipsa illa sententia Cal-
uini in ortu suo visa est Bullingero, dicta-
que Indignissima blasphemia: Bellarmino
& Orthodoxis, Nova & inaudita impie-
tas. 2. Scri-

3. Scripturæ, omnia, quæ pertalitur Christus, singulatim referunt sparsim; de inferno perpeffo silent: Eadem totam redemptionem nostram tribuunt obedientiæ, charitati, sanguini & morti Dominicæ: inferni pœnis nihil. Vide in meo *Antichristo* q. 12.

3. Si inde ab agonia hortensi cœpit in orco versari IESVS; ecquî salutis securus ait Caiphæ: *modo videbitis Filiû hominis venientem in nubibus cœli?* Pilato: *Regnum meum non est de hoc mundo?* Latroni: *Hodie mecum eris in.* &c. Ecquî orat pro crucifixoribus: Animam Patri commendat? Hæc non sunt desperantis; sibi metuentis, aut saluti diffidentis suæ.

4. Quomodo Ecclesia, celebrans memoriam Passionis in cruce, non celebrasset vnquam memoriam passionis infernalis?

5. SS. Patres descensum Christi describunt, non vt damnati, sed vt Victoris gloriosum.

6. Si Christus desperasset; grauissimè peccasset: Ecquî peccato nos à peccatis redemisset?

7. Falsum est Caluini fundamentû: scilicet. *Esse in inferno, aliud non esse, quam iratum timere Deum.* Nam hæresis ea est in Origine damnata; teste, *S. Hier. epist. ad Autum.* Dein sequeretur, Multos in viuis, esse simul in orco damnatos; id quod statui vitæ huius repugnat.

QVÆSTIO LIII.

An Christi descensus Aerni sit antrum sepulcri?

LUTHERANIS Vbiquitatis esse infernus vbique debet, Aut nusquam,

Aut in eum non descendisse Christum.

1. Vbique, Quia vbi descendens erat Christus, ibi erat & infernus; quippe *descendit ad inferos.* Sed Christus erat vbiquis vbique: ergo & infernus pariter: &c. *Item;* Simul Christus erat in cœlo; ergo cœlum infernus erat: erat & in ventre cæti, ac matris, iuxta cosdè: &c. Quare qui erat vbique in locis, loca eadem quoq; cum ipso, & omnino in omnia fuisse videri possunt.

2. Quòd si descendit ad inferos; certè prius apud eos non fuisse necesse est; aut infernum non extitisse vsquam; vt in quo non apparere, existens, vbique Christus potuerit.

3. Denique existenti Vbique, nihil est sursum, deorsum; rursum, prorsum; horsum aut illortum nihil; sed vnus omnia locus: non igitur eidem esse motus vllus vsquam potest. Et tamen *descendit ad inferos* Lutheranis Christus. Quo pro descensu nobiscum eatenus sentiunt contra Calvinistas. Nisi quod Brentius dicat in Catechesi sua anni 1551. & 1552. *Descendisse Christum ad inferos, tautologia est; & idem significat, quod, Sepultum esse Christum.* Vide suprâ quæst. 51. Brentiû accerrimè impugnat Beza: vt subiecta docent.

CALVINISTÆ, vt BEZA in Actor. c. 2. Bucerus in Matth. c. 27. *Descendit ad inferos,* id est, aiunt, *ad sepulcrum:* eò, quod *Infernus* iis in Scripturis significet *Sepulcrum:* Volûtq; istud, *Sepultus est,* id est, *Descendit ad inferos,* explicari. 1. CALVINVS, in *Psal. 15. & Instit. lib. 2. c. 16. §. 9.* istis pleraque assentitur loc. Scripturæ ita interpretari posse.

2. At diffitetur in Symbolo istud, *Descendit ad inferos,* s; pulcrum notare; sed tartarû, eoque caput dissentit ab istis, licet dextra sinistraque manibus suis.

3. Inquit ibid.

L 3 cum

cum Bucero; *Fabula sunt, loca inferni dice*
subterranea. 4. Assentit cum Beza, Iustorū
animas ante Christi ascensum in cælo degisse,
sed nec vidisse, nec visuros Deum ante ex-
tremi diem iudicij.

3. Wittakerus ita pronunciat: *Non fuerit*
inconueniens, Infernum interpretari Sepul-
crum, in quod descenderit, id est, illarum sit
Christi Cadaver. Sic impio latinè, quàm
Christianè, loqui collibuit.

4. Bullingerus ibid. in Act. 2. *Totum hoc*
de Descensu nihil aliud esse videtur, quam eius
expositio, quod obscurius erat dictum: Mor-
tuus & sepultus est. Cùm enim non satis cla-
rum videretur in Symbolo, Mort. & Sep. est:
protinus, ad euidentiore[m] expositionem rei, adie-
cerunt Apostoli, Descendit ad inferna, hoc
est, verè mortuus. & sepultus est.

AUTOR. Vah, profanos Metamor-
phitas! Iam diu Calvinus imò in
tartari barathro desperatum damnatū-
que versauit Christum infandè; nunc in
descensum Christi ipse ad sepulcrum a-
scendit semper Christo in contraria
tendens.

I. Verùm, te appello Beza: Quid in
mentem venit tibi vocem *ad hys* vbi que
per Scripturam interpretari sepulcrum?
1. In sepulcrum igitur tibi an ad infernū
ruit è cælis tu⁹ ille Lucifer? 2. Quò minè
re mittebant Capharnaum? Ita, 4. *Dixi-*
sti: in cælum conscendam, &c. veruntamen
vsq[ue] ad infernum detruderis. Luc. 8. 3. Ro-
gant dæmones, ne mitteret eos IESVS
in Abyssum. 4. Num sepulturis egebant
spiritus? Gen. 37. *Descendam lugens ad*
filium meum in infernum? A fera pessima
deuoratum rebatur Iacob: non in sepulcro
conditum seu corpus, seu animam gna-
ti. 5. Matt. II. *Et tu Capharnaum vsq[ue] ad*
cælum exaltaberis? vsq[ue] ad infernum de-
scendes. Quod vrbis tantæ capax se-
pulcrum est?

II. Deinde Calvinum audito tuum,
cui in Pŷchopannychia placet, *ad hys* sub-
inde quidem pro sepulcro capi; at pluri-
mum pro damnatorum statu. Qua cau-
sa Calvin⁹ haud, vt Beza, ad eò id acriter
vrget contra Scripturam. Increpatur
igitur à Caluino, *Instit. lib. 2. cap. 16. §. 4.*
& conuictus erroris Beza, sese corripit;
inque sequenti librorum suorum editi-
one emisit id expunctum. Expunxit in
libro, non in cerebro vel animo.

III. BEZA se iugulat ipsum Commentar.
Act. 2. Non derelinques animam.
&c. dicens: *in meridie cecutiunt, qui per in-*
fernum non intelligunt sepulcrum. Atque
idcirco istud, Luc. 16. *Et sepultus est in*
inferno, &c. crucior in hac flamma: vult ex-
poni oportere figurate: Quasi in flammis,
sic crucior in hoc sepulcro: Proinde Erebus,
Orcus Poëtarum sunt fabellæ.

ATQVI verò idem libro contra Bre-
ntium ait, *in meridie cecutiunt, qui ex histo-*
ria Epulonis non deducit locum inferorum
damnatorum. Ibidem defendit Bullinge-
rum, vera inferorum loca esse subterra-
nea docentem ex Num. 16. Ergo con-
tra Brentium vbi quistam quod adstruit;
destruit idem contra orthodoxos gallus
bifaux,

VERE autem ad inferos descendit
se Christum luculentè docet Bellarm. lib.
4. de Christo c. 12. 14.

QVÆSTIO LIV.

An Christus sola vi & effectu de-
scenderit ad inferos?

ZWINGLIUS lib. epp. Epist. 1. *Descensus Chri-*
sti ad inferos forè quasi potentialiter intelligendus
est, quòd scilicet mors eius etiam eos, qui apud inferos erant,
redemerit. 2. BULLINGERI in Act. c. 2. illa
diatyposis est. *In verbo, Descendendi, capiendæ est*
nales.

malage; Et, quod de Persona Christi dici videtur; hoc de re ipsa, id est, Redemptionis vi intelligatur. Quo modo non dicitur ad inferos descendit; quam ad nos è cœlis quotidie descendit, spiritu nimirum & virtute.

3. CALVINUS Instit. lib. 2. cap. 16. §. 9. Christi Animam illuc descendere, ut mortuorum animas manumitteret, quid opus fuit? Ecce negat realem, ut substantialem descensum, adeoque Personalem. Libenter equidem fateor, Christum ipsis illuxisse VIRTUTE sui spiritus; ut gratiam, quam sapè gustauerant dumaxat mundo tunc fuisse exhibitam agnoscerent. Et infra. Vimmortis inde amplificat Petrus, quod ad mortuos usque penetravit; eum Pia anime eius visitationis presenti aspectu sunt potius: Contra, Reprobis clarius patet, se excludi ab omni salute. Subditque: Petrus docere voluit, Communem Vtriusque fuisse mortuæ Christi Sensum.

LYTHERANI plerique quo ad talem descensum, tenent contrarium.

AUTOR. Nota hic Lector, Calvinus; 1. Fingere descensum Christi per dolores gehennæ toleratos; patet supra. 2. Negare inferos reales; patebit infra. 3. Locare eum sanctorum animas in cœlo etiam ante Christi aduentum. 4. Negare, animas sanctorum à Christo beatificatas. 5. Suam de virtuali descensu sententiam vult esse certissimam.

Durandus noster in 3. d. 22. q. 7. eandem suam esse putat probabilem; communè minimè reiicit. At cætera omnia Calvino contraria asserit. Isto solum errat; sentiens, non esse creditu necessarium, realem Christi descensum secundum essentiam.

Quem idè, ut verè Durum, reiicit Bellarm. l. 4. de Christo c. 15. neque audiendus est tuendus minus: uti S. Scripturis, Symboli Apostolici articulo, (quem S. Augustinus Apost. Thomæ tribuit) Ecclesiæ Conciliis, Sanctorumque Pa-

trum contrarius Traditioni. Vnde Cœcil. Lateran. ait: *Descendit in Anima; resurrexit in Corpore; ascenditque pariter in utroque*: Hypostasi tamen nunquam separata siue à Corpore in sepulchro, siue ab Anima in inferno.

Effectu sanè pluribus tunc Christus in locis erat; In cœlo, Angelos lætificando; In terra, compunctionem operando apud pios; Sub terra, illuminando Sanctos in Limbo præsens: In tartaro, damnatos terrificando.

QVÆSTIO LV.

An descendisse ad inferos, sit spiritus recessisse in Paradisum?

CALVINISTÆ hîc scilicet arguantur devotuli: Sed deridiculi.

BVCERVS in Ioan. apud Schlüsselburgium in Theol. Calvin. libr. 2. art. 27. Et V Vittakerus contra Duræum, aiunt: *Inferni nomine Paradisus accipiendus est: ut descendisse Christum ad inferos, sit, Spiritum eius, relicto Corpore, concessisse in Paradisum.*

CALVINVS huic errori præbuit ansam, aperuitque fenestram: idque duobus: 1. Abnegando Limbum, derentosque in eo Patres adusque Liberatorem. 2. Asserendo, patres ante Christum Incarnatum in cœlis degisse Cœlites sub Altari; non autem vidisse Deum.

Isthoc se asserit Calvini sat probavit commentum: ideo tertium excogitarunt, locum paradisi.

Nos de Limbo postea; nunc de Paradisiânis deque cœli Subaltaristis. Sed brevissimè, ut quibus alibi locus sit proprius pertractandis, infra q. 73.

I. DE PARADISO. In hunc descendisse Christum quidam Calvinistæ fabulantur; sed an, quid, vbinam sit Paradisus, ut pitees

ices muti silent. 1. Voluntne Paradisum, & quæ in eo, per allegoriam interpretari, cum Philone Iudæo lib. 1. Allegoriarum, cum Valentino hæresiarcha, & apud Irenæum lib. 1. c. 1. AT iam olim damnata fuit hæc hæresis.

2. Cùm igitur eum esse locum terrestrem omnes consentiant; Vbinam eum constituunt? In, aut sub terra? extra, an supra eam? In terra? Vt Iosephus lib. 1. Antiq. c. 1. putat orbem totum esse Paradisum. Extra terram? Nimirum in terra ea, quæ Oceanum ambire fingitur à Bar Cepha, apud S. Ephrem. Supra terram? Vt Bede placet esse proximum orbi Lunari. An in Mesopotamia? Vbi multi & graues paradisum seruari superstitem autumant, apud Bellarm. tom. 4. l. 1. de gratia c. 12. Quem iidem euastatū diluuiō arbitratur, similem cæteris orbis oris ac terris.

AT iuxta istarum nullam opinionū Christus descendisset ad inferos: sed migrasse dicendus foret, vel ascendisse.

3. In rem est, critique gratum audire S. Augustinum Epist. 57. tom. 2. de hoc differentem: Quomodo Christus sit vbique, & non vbique. Hodie tecū eris in Paradiso. Hinc fortasse intelligendum dicit, paradisum quasi in aliqua cæli parte compositum: Aut quia vbique Deus sit, Hominem quoque illum, qui in Deo sit, vbique diffusum. 1. Agnosco, quemadmodum accipias Hominem Christum. Non utique, si, ut quidam heretici, Verbum Dei & Carnē, hoc est, sine anima humana, ut Verbum esset Carni pro anima, vel esset anima pro mente humana, &c. Sed ita Vt Deum non crederes, nisi perfectum etiam Hominem credidisses.

2. Si ergo secundum Hominem putamus

dictum esse, Hodie tecum eris. &c. non ex his verbis in cælo existimād^o est esse Paradisus. Neque enim ipso die in cælo futurum erat Homo Christus Iesus, sed in inferno, secundum Animam. Et de Carne quidem, quod eò die in sepulcro sit posita, manifestum est Euangelium: Quod verò illa Anima in infernum descenderit, Petrus prædicat, Act. 2. Non derelinques. &c.

3. Sed in sepulcro nemo Paradisum intelligit. Et si quisquam esset ita ABSVRDVS, vt hoc sapere conaretur, eò quod sepulcrum in Horto erat; cerè ab ista opinione reuocaretur, quod ille, cui dictum, Hodie tecum eris, non illo die fuit cum Christo in illo sepulcro. &c.

4. Restat igitur vt in inferno intelligatur esse Paradisus, vbi erat eò die futurus secundum animam Christus. Verum autem Sinus Abrahæ vel paradisi vocabulo censendum, vel ad inferos pertinere existimandus sit, non facile dixerim. &c.

Porrò si utraque regio, & vbi diues torquebatur, & vbi pauper latibatur, in inferno esse credenda est; quis audeat dicere, Dominum Iesum ad pœnales inferni partes venisse tantum; Nec fuisse apud eos, qui in Abrahæ sinu requiescunt? Vbi si fuit: ipse intelligendus est paradisi, quem latronis anima illo die dignatus est polliceri. Quæ si ita sint, generale nomen paradisi est, Vbi feliciter viuunt. Abundè appositeque respōsum Calvinistis est. Huc facit Bell. tom. 4. l. 1. de gratia c. 10. 11. &c.

II. DE SVBALTARISTICIS CALVINI animabus quas ipse in Psychopannychia, & BEZA lib. contra Brentium de Aciest. Christi parte 2. confingit à corporibus abisse ad cæli atrium; dormireque animas sub altari, idque ad vltimum vsque iudicium; nequedum vidisse Deum: Esse tamen prædicat fide

fide & charitate, & nobiscum in iisdem con-
iunctas: Inst. lib. 4. c. 20. & c. 26. §. 6. pro-
lixè disserit CALVINVS. ET LVTHERVVS
prælest. in Genes. teste Staphilo.

AUTOR. I. AT primus idem in-
uenit & docuit Tertullianus lib. 4. in
Marcionem. Post hunc Vigilantius, te-
ste Hieronymo in lib. contra Vigil. apud
Billarm. tom. 2. l. 1. de Beatis. cor. Idem
tamen illud, Ante Christum Sanctos in
coelum receptos fuisse, est, inquit, senten-
tia profusa in audita in Eccl. 1. Id quod sa-
nè deberet sufficere ad refutationem. Porro
Vide in meo Antichristo par. 2. quæst.
14. Et in Genealog. par. 1. quæst. 27. Et
infra quæst. 67. & 73. Nunc duo me vo-
cant, Limbus & Infernus, An sint?

QVÆSTIO LVI,

Num in quem Patrum Limbum de-
scenderit Christus?

CALVINVS Inst. l. 2. c. 16. §. 9. ait. *Ille
de Limbo fabula, tamen magnos habent
autores; nihil est tamen nisi fabula:* Addunt
PURITANI in Anglia & Scotia: *Et com-
munis Patrum error est.*

1. CALVINVS in Ioan. c. 14. v. 3. Fa-
tetur, *Ille unius hares cæli possessionem nostro
nomine adijt ut per ipsum accessus nobis pateat.*

2. Exoritur tamen quæstio. *Qualis fuerit
Patrum Veteris Testamenti conditio post mor-
tem, antequam Christus in cælum ascenderit?
Vulgò enim colligunt, fideles animas in Limbo
fuisse inclusas: quia dicat Christus suo in cælum
ascensu paratum iri locum.*

3. Respondet. *Ante reconciliationem
peractam fideles animæ, veluti in Specula, erant
intenta ad redemptionem promissam: Et nunc
beata quiete fruuntur, usque dum complea-
tur redemptio.*

AUTOR. Dicit: non docet hic, nec a-
lubi vquam; nisi quod nostra quædam

testimonia cleuet.

I. LVTHERVVS occlamat ei Com-
ment. in Psal. 16. *Sancti in sepulcro & in-
ferno fuerunt sine dolore.* ANGLI (Hu-
gnotici) reclamant: qui in suis ecclesiis
cantillando Limbum identidem profi-
tentur. Vide Duræum ad Rationem 8.
Campiani.

II. LOCVS Inferni Quadruplex est,
ait S. Thom. 3. dist. 22. q. 2. a. 1. q. 2. c.
Primus Damnatorum. In quo sunt te-
nebræ, cum defectu diuinæ Visionis &
Gratiæ, ac Pœna sensibili. Alter supra
hunc; In quo sunt prædicta; sed sine
Pœna sensibili; estque Limbus puerorū.
Tertius, Purgatorium: supra eum, In
quo sunt tenebræ, defectu diuinæ Visio-
nis; sed non Gratiæ, & multa pœna sen-
sus. Quartus, Limbus Patrum, supra
hunc: In quo sunt tenebræ, cum defectu
diuinæ Visionis; estque Gratiæ sine pœ-
na sensibili.

Et in hunc solum totus essentialiter
Christus descendit: in alios virtualiter.
Ibi, ait August. serm. 137. *Portam inferni,
& vectes confregit & omnes iustos, qui ori-
ginali peccato tenebantur, absoluit.* D. Th.
3. q. 52. a. 5. §. 6. Ideò Eccl. 24. *Penetrabo
omnes inferiores partes terra, cum distin-
ctione dicta; & illuminabo omnes speran-
tes in Domino, Patres in Limbo. Qui di-
ctus est Sinus Abrahæ, ratione Quietis;
at Limbus, ratione inferni, & ob defectū
gloriæ.*

Quies autem ea erat ratione immu-
nitatis à pœna; sed non à Desiderio Bea-
ti, ab utroque sunt immunes. De gloria
tamen sperata mirè gaudebant; de dila-
tadolebant: Christus soluit vtrumque;
per Visionem diuinæ Essentiæ euacuan-

M do

do eis Fidem ac Spem; quibus eo usque sustentabantur, vti Viatores verè sancti: solum enim Limbus Sanctorum erat, iste scilicet locorum inferni quartus: Quem, eductis S. Patribus, clausit IESVS, vt nulli sit vsui. Ista ex D. Thoma.

II. L Y M B V S Quia Caluino est *Fabula*; Puritanis, *Error Communis Patrum*: eritne & S. Scriptura fabulosa vel erronea? Nam & ipsa loquitur infernum, cum de Sanctorum receptaculo defunctorum meminit. Vt Gen. 17. Pius Iacob ait: *Descendam ad filium meum ad infernum*. Idem Gen. 42. 44. *Deducetis canos meos. &c. ad inferos*. Et hic loquendi vsus in Scriptura multus est de Sanctis pluribus: & *Inferi, Infernus*. &c. non coelos superiorum significant.

2. Similiter & iste loquendi modus frequens est: *Mortuus est Abraham*, Genes. 25. *congregatusque est ad populum suum*. Ibidem. *Ismahel mortuus est, & appositus est ad populum suum*. Num. 10. *Pergat Aaron ad populum suum*. Numer. 27. *Ibis, Moyses, ad populum tuum*. &c.

IV. Samuel, *Ecl. 46*. laudatur, quod mortuus prophetarit: cum nimirum, *1. Reg. 28*. apparens anima Sauli, de terra ascendere visa est: *Non*, quod incarnationi Pythonissæ obnoxia pareret: quippe eam anteuenit vltro; vnde & Pythonissa turbabatur: *Nec*, quod phantasma esset dæmoniaco: vt quibusdam placet: Sed vera erat, ipsaque Samuelis anima; vt consentiunt quæ plures, quæ saniores: Et textus indicat; *Intellexit ergo Saul quod esset Samuel*; non putauit: *Dixit Samuel ad Saul*. &c. certus.

V. Lazarus, *Luc. 16*. erat in Sinu Abrahamæ; Epulo in inferno, scilicet damnato-

rum: Eadem erant in voragine; licet magno intercedente *χάρματι*, id est, ini. ani. Et sic de compluribus sanctis, qui non in coelo, sed in inferno fuisse memorantur.

Itaque Psal. 118. *Narrauerunt mihi ini. qui Calvinistæ fabulationes; sed non est lex tua*. Vide Bellarmin. l. 4. de Christo c. 11.

Q V Æ S T I O LVII.

Num quis sit infernus damnatorum Luthero-Caluinistis?

L U T H E R V S in cap. 3. Ionæ tomo 3. Ienensi. *Quid infernus sit, ante diem extremum, nondum cognoscitur. Nam esse peculiarem locum aliquem, vbi morantur anime damnatorum, quemadmodum pingunt iudei, & ventris Mancipia docent; ID. NIHIL EST, me à sententiâ.*

2. Christophorus Irenæus, in Speculo inferni, cap. 9. distinct. 1. est quadruplex architectatus infernum. Infernus esse quadruplex potest. 1. Mala, & peccata onusta conscientia. 2. Imminentis moriis doloris & agonis vltimus. 3. Angustia timor & horror, quem anima damnatorum à corporibus separata sentiunt. 4. Localis Abyssus, quam ventris mancipia rapita docent. Hic infernus, nostro iudicio, Nihil est: & infernum mundi demum preparabunt.

3. BRENTIVS in Recognitione pag. 15. Inter eos damnati in infernum nec ascendunt, nec descendunt; sed Satban cum Angelis suis, & impiis omnibus, ac Infernus ipse, sunt in Regno celesti. Vide Sturmium in Antepap. po. 4. parte 2.

CALVINISTÆ in Catechismo Heidelbergensi anni 1563. & 1569. Et Bucetum apud Schlüsselburgium lib. 1. art. 27. *Infernus, id est, locus improbis cruciandis destinatus, sine aliquo, nondum adhuc constat*. CALVIN, Instit. lib. 3. c. 25. §. 12. *Nihil esse videtur infernus, aliud, nisi horror quidam conscientia*. Idem sensisse quondam Originem liquet in Genealog. par. 1. quest. 16. & hic superius quest. 52.

A V T O R. Tametsi locis iam citatis nimio plus in eam quæstionem contenti; vt in re nemini ignorata, vel dubi-

tata;

tata, nisi cui cum ratione libererit infan-
re: istis tamen hic addecerim pauca so-
lum biblica, quæ illum, quem damna-
torum credimus infernum, secretum
ab aliis locum, propriumque existere o-
portere testantur.

1. Seditiosi, quibus terra dehiscerebat
irato Deo, Num. 16. *descenderunt viuen-
tes in infernum*: Eum scilicet locum quò
antè coelo deturbati ruerant Angeli a-
postataz.

2. Ezechiel in planctu super Pharao-
nem, ac Ægypti multitudinem, ait de-
nique, cap. 32. *Detrahe eam ad terram ul-
timam; quam? Cum his, qui descendunt in
lacum*. Ibidem de Assyriis interfectis ait;
*Quorum data sunt sepulcra in nouissimis la-
cis*. Causa: Quia portauerunt ignominiam
suam cum his qui descendunt in lacum. Ibi-
dem de gigantibus sceleratis ait: *De-
scenderunt in infernum cum armis suis*.
Quia portauerunt confusioem suam flagi-
tiorum.

3. Huc addixit eos pro meritis, qui
ait, Deut. 32. *Ignis succensus est à furore
meo*: hæc ira Dei Vindictis: locus ecce;
& ardebit usque ad Inferni nouissima. Sic
Iob. 24. intelligit: *Usque ad inferos pecca-
tum illius*.

4. Queritur de impiis Iob. c. 21. sed
denique dum tenent tympanum. &c. et du-
cunt in bonis dies suos; in puncto ad inferna
descendunt. Sic de meretrice, Prou. 2.
At inferos semita eius inclinata sunt.

5. Deijs affirmat Iob. 7. *Qui descen-
dit ad inferos, non ascendit*.

6. In hoc inferno Inferiore, Pl. 85. alli-
gavit Apoc. 9. *Regem Angelum abyssi, in
puteo abyssi, is, qui habet clauem abyssi*.

7. Hic clamauit, Luc, 16. diues epulo

ex flammis. Quæ, aliaque talia solum de
impiis, damnatis, de damnatorum pœ-
nis, deque receptaculo ultimo damnati-
onis sic loquitur, vt aliter nequeant vel
probabiliter interpretari, etiam ab ijs,
qui vbique tropos & allegorias crepare
assolent: ceu nouis Origenistis Caluini-
anis solenne est. Porro de effectu Passi-
onis Dominicæ.

V. DE PASSI MÉRITO.

QVÆSTIO LVIII.

*An Christus natus ac Passus sibi
quid meruerit?*

LVTHERANI vt Gelachius Tubingensis Profef-
sor Theologie lib. contra Ioan. Buszum, *Christus
nihil quicquid, nec illius Humana, nec illius Diuina, natura,
aut in cruce, aut in inferno dolorib. promeruit*. Buszo, nu-
bem S. Patrum obijcanti, respondit ille: *Licet Augu-
stinus &c. & alii ita sentire videantur; eos tamen eate-
nus audio & sequor, quatenus euidentibus Scriptura
rationibus sua probant. Quæ, dum Christum PRO-
PTER Passionem gloriâ coronatum, & caput exaltasse
dicunt; non causam promerentem, sed euentum glorio-
sum significans.*

CALVINISTÆ cum CALVINO Instit. l.
2. c. 17. §. 6. *Quarere, An sibi meruerit Chri-
stus; quod faciunt Lombardus & Scholasticæ;
non minus stulta est curiositas, quam temeraria
definitio, ubi hoc idem asseruerunt. Quocirca,
Caluin. in Matth. 16. v. 21. Non reperit Fi-
des nostra in cruce, quo se sustentet. PETRVS
MARTYR. Omnibus suis operibus ne cælum
quidem promeruit.*

SVADET CALVINVS istis, Instit. l. 2. c.
17. §. 6. 1. *Quid enim opus fuit descendere
unicum Filium, vt sibi quisquam acquireret
nouum?* 2. Ibid. *Consilium suum exponens De-
us omnem dubitationem exco. it. Non enim
Filijs utilitati consuluisse dicitur Pater in eius
meritis; sed Eum tradidisse in mortem, neque ei*

M a peper-